

Kunz József és Társa

Cs. és kir. udv. szállítók. Szerb kir. udv. szállítók.

Budapest, V., Deák Ferencz-utca és Bécsi-utca sarok

Vásznak, asztalneműek, fehérneműek.

Uri és női divatárak. * * Menyasszonyi kelengyék.

Nagy választék szőnyegárakban:

szalon szőnyegek, futók, ágyelők, szövet- és csipkefüggönyök, ágy- és asztalterítők

Valódi perzsa- és smyrna-szőnyegek minden nagyságban és árban. * * * * * Művészi függönyök.

* * Saját telepeinken előállított háziipari cikkek. * *

Alapítva 1802.

Alapítva 1802.

Sürgöny! Sürgöny!

Fonográf 1 hangerejű fűz 3.50-öt feljebb. Gramophon 6 műdalal és 200 tétel 10 évi jótállással 12 tétel feljebb. Legkedvezőbb árszámokra Magyarországon. Viszontelérülést kerestetek. Számtalan elismerő levél! Havonként új felvételek! 1000 újdonsg. **TÓTH JOZSEF** gyáraktár, Szeged, Könyv-utca 3. Uj képes ársjegyek ingyen.

Ujdonság! Törvényesen védett! Bejegyzett minta! Hatásos!

Brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés, 1. sz.

egészen féműl, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas. El nem törő karácsonyfa-szus. Kezesség kifogástalan működésért. Legszebb és legújabb karácsonyfadisz. mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat. A három gyertyalángtól származó meleg levegőtől forgácsba jön a hűtőberék, az arra alkalmasított javított acéldi-falapácsok megítik a három harangot, miáltal kellemesen hangzó, zússzintista csengés keletkezik, mely fiatalokat és öregeket egyaránt karácsonyi hangulatba helyez. Ára kartonnal és használati utasítással együtt dronként **K 1.50**, 3 db K 4.—, 4 db K 3.20, 6 db K 7.30, 9 db K 10.80, 12 db K 13.50, 24 db K 26.50. Utánvétel 20 fillérel drágább. 2. szám. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngetés igen elegáns, külön finom nikkellezett kivitelben sodrott harangszlopokkal és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál csodaszépi fényrelexet adnak. Kartonnal használati utasítással együtt bérmentesen és előfizetés mellett **K 2.—**, 3 db K 3.50, 4 db K 7.25, 6 db K 10.50, 9 db K 13.50, 12 db K 20.25, 24 db K 39.50. Utánvétel 20 fillérel drágább. A feni csöngetésből együtt több megrendelésnél minden megrendelő 10 drb válogatott, művészi kivitelű képes levelezőlapot kap, köztük karácsonyi és újvi kártyák, melyek mindegyikének 10—20 fillér az ára. Kicsérélés megengedve, vagy pénz-visszaadás, tehát nincs kockázat! A megrendelések idejében intenzívük. Cs. és kir. udv. szállító **KONRAD JÁNOS** Brix 2041. sz. (Csehország.) Tésék legújabb fűrgyűjtemet kéni 3000 képpel, mely sünek azonnal ingyen és portmentesen megküldetik.

Páratlan és csodás hatású arcszépítő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kapható 1 és 2-koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f, Margit-pónder 1 K 20 f, három színben kapható. Tésék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Ha őszül a haja, ne használjon más, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegeje 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulhatatlan

Siculia

ARTÉZI GYÓGYVÍZ

KAPHATÓ MINDENÜTT

FŐ-RAKTÁR **BRÁZAY KÁLMÁN** cégléle
BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KORUT 37/39

Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek valódiak.

Karácsonyi jutalmak.

Minden t. sz. vevő, aki a szeptember 1-től december 30-ig terjedő időközben egyszerre legalább 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalomként egy 4343. sz. I-a Adler-Roskopf riadó-óresszót éjjeli világító mutatólappal kap 4 K 20 f. értékben három évi jótálló okmánygyal. A ki ilyen megrendelést egyszerre legalább 60 koronás tesz, egy 4060. sz. svájci Roskopf rendszertű Patent-Anker-Remontoir órát kap, 5 K értékben három évi jótálló okmánygyal. Az a vevő, aki a szeptember 1-től dec. 15-ig terjedő időközben egyszerre legalább 20 koronányi levélbeli megrendelést tesz, anyagcsöngetyűs karácsonyfát kap 1 K 50 f. értékben. Ezenfelül kap még minden megrendelő egy 96 oldalas 1909-re szóló naptárt ingyen mellécsomagolva. Azok a kiknek megrendelésük a fenti időhatáron túl (november 30-án, illetve december 15-én) érkeznek be, ezen ingyen-jutalmakat semmi szín alatt sem kaphatják meg. Ajánlatos tehát, nekem a karácsonyi megrendeléseket már a szeptember, október és november hónapokban beküldeni.

Első országgyűlésben **KONRAD JÁNOS**, cs. kir. udvari szállító Brix 1562. sz. Csehország.

200 oldalas fűrgyűjtemek, mely 3000 képet tartalmaz, ki-vánatra mindenkinek ingyen és bérmentve lesz megküldve.

Vértes-féle Sósborsszesz
Minden házban szükséges.

VASÁRNAPI UJSÁG

46. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világkronika-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetéseket a postallag meg-határozott viteldíj is csatolandó.

EGY MAGYAR OTTHON.

Darányi Ignác dunaörsi gazdaság.

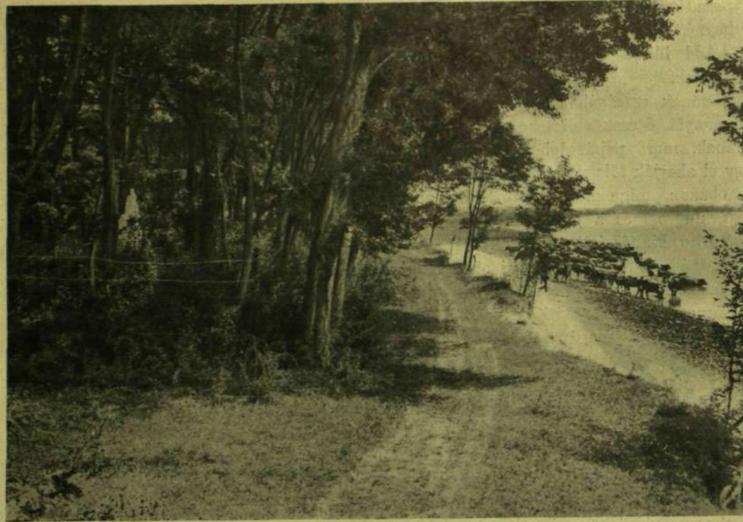
MINT AFFÉLE tipikus magyar embernek, nekem is a külföld útján kellett megtudnom, hogy Dunaörs hazánk egyik nevezetességét rejtegeti szerény falusi neve alatt. A fővárosi társasélet részesei eddig csak azt tudták, hogy Dunaörsön a földművelésügyi miniszternek, Darányi Ignácznak falusi lakása van, a hová időnként kilátogat. A jó öreg „Times” azonban azt is megírja, hogy Duna-örsön egy kiváló magyar gazdaság van. Ugyan-csak erről beszél Nagy-Britannia több előkelő

gazdasági képes lapja is. A dolog sokkal érdekesebbnek tűnt fel, semhogy egy íröember utána ne járjon. Hamarosan kisült, hogy a szeptemberben nálunk járt angol írók, vérbeli újságíró létékre, dehogyan engedtek volna el olyan politikai érdekességű dolgot, mint egy miniszter birtokának meglátogatása. Külön és nagyon hangsúlyozottan kérték Dunaörs gazdaságának engedelmet az ottani gazdaság megtekintésére. Gazdasági íróról lévén szó, a miniszter nem mondhatott nemet, a gazda pedig magyar léte pláne nem tehetett mást, mint hogy szívesen lássa a messziről jött úri vendégeket. Így esett azután, hogy az angol kö-

zönség ma többet tud a dunaörsi gazdaságról, mint a magyar. Egy jó gazdaság mindig igen érdekes dolog, hát még ha egy aktív vezérlő politikus a gazdája. Dunaörsről az angol szakírók azt írják, hogy: *reclaimed*, azaz hogy nemrégiben lett meghódítva a modern kulturának és termelésnek. Ez azután kétszeresen érdekessé teszi a Csallóköznek ezt a helyét. Nem lesz haszon nélkül való dolog, ha az olvasó velem együtt bejárja ezt az érdekes gazdaságot és tanuja lesz annak a munkának, a mely az ország egyik elhanyagolt birtokát a legintenzívebb gazdaságok közé emelte.

DARÁNYI IGNÁCZ FÖLDMŰVELÉSI MINISZTER DUNAÖRSI BIRTORÁN, A SZILFÁK ALATT. — Jelfy Gyula féltetel.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKE.

kifente a bajuszát, slingelt kendőt húzott az ellenzőjébe és diktum-faktum, megkérte Veronát. Verona nagy szemeket meresztett az első szavakra, hirtelen megnyalazta az őszülő haját elől, ha netalán kosztros lenne, hogy összetapadjon, azután sirva fakadt és lakodalom lett belőle: Preszton mindszentnapkor Görgőre hozta ládástól.

Mihelyt egy kicsit megmelegedett a portán, mindenekelőtt Marjákné vette a kezelésébe, az ő methodusával, de nem sikerült. Nem is tud az akkor semmit, mert különben Marjákné ki-

szedte volna belőle. Mindamellett megpróbálta maga az alispán is, hol nyájassággal, hol fenyegetésekkel megoldani a nyelvét, természetesen messziről környékezve meg a kényes kérdést, vizsgálóbírói fufanggal, hogy a vallatott ne vegye észre, melyik ponton keresgélnek. Ez a fáradtság is füstbe ment. Verona ugyan zavarba jött, egyszer-másszor néha úgy rémlett, hogy tud valamit, de a mit elcsevegett, az mind olyan közönséges semmiség, hogy nem érte meg a két tehenet.

Görgy már le is mondott a reményről, mi-

kor egy este csömörrel kezdett panaszkodni s az akkori szokás szerint egy kis jó megdömpözkölésre szorult rá a földi hüvelye. Verona híres kenő asszony volt s ugyancsak hozzálátott, a legfinomabb lúdszírral kenve meg, Isten igazában nyomogatta meg a tekintetes úr hátát, üzvéen belőle az istentelen nyavalyát. Ilyenkor beszélgetni szokás, hogy észrevétlenül múljék az idő és ilyenkor az alispán is csak ember, a kivel szóba lehet állni.

Locsogott is Presztonné, el nem állt a nyelve, a hasmánt fekvő alispán csak néha hallatott egy «üüm»-et vagy egy «bizony»-t.

— Talán untatom is a tekintetes urat?

— Hát szó a mi szó, — mondá az alispán, — valami egyébről is beszélhetne kend, mert tudna ám.

— Milyen irányban? — kérde Verona fojtott hangon és a bütykös nagyújját neki feszítette az alispán hátgerinczének.

— A toporczy házról és az ott törtétekről.

— Hiszen eleget beszéltem már, egyebet se teszek.

— Jó, jó, öreg szüle, de olyan valamit is tud, a mit nem akar elmondani, engem el nem ámíthat.

— Nem tudok én olyat, bizony Isten.

— Ne fogadkozzék Presztonné, mert én azt is tudom, hogy mit tud.

— Ha a tekintetes úr tud is valamit, nem tölem tudja.

— Ki tudja, nem-e kendtől tudom? Az embernek nemcsak a szavaiban, hanem a szavai mögött is van értelem, a mit az okosak észrevesznek. Az ember sohase mondhatja: «ezt vagy azt nem tölem tudják, hiszen az ember álmában is beszélhet.

A szüle olyat nyomott a hátán erre a szóra,

hogy szinte beleropogtak a csontjai. A miből abban a pillanatban csak azt a következtetést vonta le, hogy Verona még jó erőben van, másnap azonban nagyobb jelentőséget nyert öklének ez az önkénytelen szorítása.

Reggel ugyanis összekarmolt ábrázattal állított be Preszton a kancelláriába.

— Hát neked mi a bajod? — kérde az alispán. — Talán a macskákkal verekedtél?

Preszton savanyúan mosolygott.

— A harmadik tehén rúgott meg, kérem alásán.

— Miféle harmadik tehén?

— Hát az életpár. Nekem esett az éjjel éles körmeivel, hogy azt mondja, valami olyat sügtam be a tekintetes úrnak, a mit ő álmában beszélt. A tekintetes úr tudja legjobban, hogy az nem igaz.

— Mi az ördög! — kiáltott fel élénken Görgy. — Szokott éjjel álmában beszélni?

— Nem tudom. Nem ügyeltem.

— Ejnye de maffa vagy, ha még ennyit se figyelsz meg.

Preszton vállat vont.

— Hisz tudja a tekintetes úr, hogy ő csak olyan nappali feleség. (Folytatása következik.)

A TESTI ERŐ.

Szinte szálló ige már manapság, hogy az emberiség satnyul, pedig a tapasztalás ennek a nézetnek ellentmond. Tévedés, hogy régebben több volt az erős ember és nem való az sem, hogy évezredek előtt csupa herkulesi termetű férfiakkal volt tele a világ. Csak Budapestet kell például megfigyelni, a hol az utcákon nappal állandóan mintegy kétszáz ezer férfi nyüzsög. Minduntalan megakad a szem egy-egy hatalmas, szélesvállú, bikanyakú, tagbaszakadt alakon, a ki bizony ép úgy el tudná

hordozni őseink páncélját és fegyvereit, a mint azok elhordozták. Hogy Kinizsi Pál három holt törökkel táncolt? Ezt ma száz magyar is meg bírná tenni. Én legalább többször látam mulató urakat, a kik két-három muzsikáló cigányt kapva vállaikra, mégis ruganyos léptekkel járták a friss csárdást. És nem mese az sem, hogy némelyik vándor komédiás atléta úgy teremti a földhöz faluhelyen egy parasztleány, hogy ropog minden csontja. Ha már itt volna a satnyulás korszaka, ilyen természetes erejű legényeket bizony nem igen lehetne látni.

Annyi igaz, hogy van esenevész ember is nagyon sok. De ilyenek régebben is voltak. A régi hadseregek sem álltak csupa óriásokból. Toldi Miklós, Botond, Kinizsi, Szent László valóban nagyerejű bajnokok valának, de a maguk korában nem igen akad hozzájuk hasonló. Olyan gárdát, a milyent kozákokból maga körül tart Miklós czár, avagy pomeránokból a német császár, hétszáz év előtt aligha tudott volna bármelyik uralkodó is összeszedni. És ezek az orosz czári, vagy német császári gárdák nem szükkölködnek ujonczokban. Terem Pomeránia és Ukrania síkjain akár ezerszámra

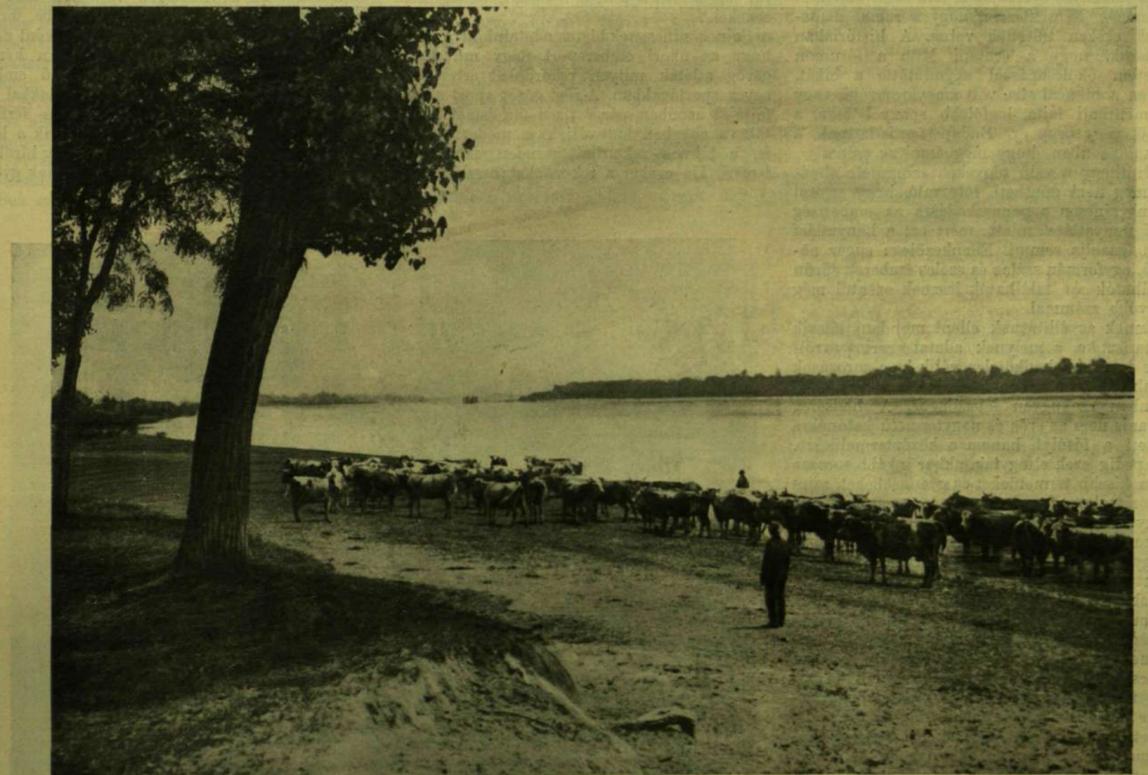

DARÁNYI FALUSI OTTHONA.

DUNAPARTI SÉTAHELY.

DUNAŐRSI KÉPEK. — Jolly Gyula felvételei.

GÜLYA A DUNÁNÁL.

DUNAŐRSI KÉPEK. — Jolly Gyula felvételei.

A lászlófalvi református templom, a melyben az emléktábla van.

olyan alak, a ki nemcsak egy fejjel magasabb a milliőknél, hanem egy arasszal szélesebb vállú is. De nem maradnak az orosz és német mögött a többi európai fajú nemzetek sem. Mindegyiknek van folyton pár tucat olyan atlétája, a kik sóspercezek gyanánt török össze a közönséges vashékökat és szétharapják az ötkoronást. Még Franciaország is, a melynek satnyulása fölött legtöbbet jajgatnak saját tudósai, minden évben olyan atlétákat produkál, mint Pons Pál, Beaucairois, Constant le Boucher, Robinet, Masson és a többi, a kikkel szemben Anglia híres erejű fiai sem bírják megállni a sarat. De hogy Magyarországot se hagyjam említetlenül, itt is lépten-nyomon belebotlunk olyan természetes, izmos férfiakba, hogy akár a cirksuszba lehetne őket küldeni, talán ott se vallának velük szégyent, pedig ott minden nemzet erős emberei közül a legerősebbek találkoznak, a kiknek száznolcvan-kétszáz kilót fölemelni gyerekjáték, félmázsát hajigálni semmiség. Nem hiszem, hogy a római gladiátorok ezeken túltettek volna. A történelemben olvassuk, hogy a crotoni Milo a fórumon egyetlen ökölepással agyonütötte a bikát. No ez a bika aligha volt magyarországi, vagy simmenthali fajta, legfőkébb spanyol bika, a minőt vagy négy éve Budapesten is láttunk, a nélkül azonban, hogy megbámultuk volna.

Mint hogy a való tényeket semmiféle elmélet meg nem döntheti, látnivaló, hogy semmi okunk sincsen a panaszkodásra az emberiség testi hanyatlása miatt, mert ezt a hanyatlást nem igazolja semmi. Ellenkezőleg: sugár növést, egyformán szálás és széles emberek sűrűn találhatók és találhatók lesznek ezentúl még nagyobb számmal.

Ennek az állításnak ellent mondani látszik a statisztika, a melynek adatai szerint évről-évre kevesebb hadköteles válik be a sorozások alkalmával katonának. Ez az ellentmondás azonban csakugyan látszólagos. A hadsereg ugyanis nem az erős és nagytermetű katonákra fekteti a fősúlyt, hanem a középtermetűekre. Ha pedig ezek elfogytak, akkor inkább sorozza be a kisebb termetűeket és gyengébbeket, mint az óriásokat. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy a rendkívüli testi erő többnyire fordított viszonyban áll a kitarással és szívóssággal. A gyakorlatok és a háború fáradalmait, valamint nélkülözéseit a kisebb termetű, de szívósabb katona könnyebben viseli el, mint bármelyik Herkules. Ezek a Herkulesek inkább parádéra valók, mint a harcmezőre. A testi erőnek a modern háborúban semmi szerepe sincsen. Elmúltak azok az idők, a mikor egy ütközetet sorsát két bajnok párviadala döntötte el. Csak a legutóbbi világháború emlékeztet kell visszaidézni: az orosz-japán küzdelmet, a melyben a kicsiny, de szívós és fanatikus japánok előbb agyonfárasztották az orosz hadsereget, aztán könnyen törtek pozíciójá minden ütközetben. Pedig némelyik orosz ezredet igazán meg lehetett bámulni, mert pihent erővel még puszta kézzel is meg-

felel egy orosz két japánnak. De a hatalmas nyers erő nem ért semmit, mert az óriás orosz katonákat úgy megtörték a háború fáradalmi, hogy mire ütközetre került a dolog, a saját testüket is alig vonszolták.

Mint hogy tehát a sorozó bizottságok a rendkívül erős és széles fiatal emberekre nem reflektálnak, ezek a statisztikában azoknak számát gyarapítják, a kik nem ütnek meg a mértéket, holott a valóság az, hogy felül vannak az előírt mértéken. Az ilyeneknek száma pedig nem csekély.

De egyébként se állhat meg a vélemény, mintha az emberiség értelmi fejlődése együtt járna a testi hanyatlással. Ellenkezőleg: mint hogy az egyes nemzetek és népfajok állandó keresztesedése voltaképpen csak pár évszázad óta tart és tartani fog kétségkívül még évszázadokig, a jövőben olyan nemzetek várható, a melynek férfiai még testi erő dolgában is túl fogják szárnyalni a régi és jelenlegi nemzedéket.

Sajnos, nincsenek biztos adataink arra nézve, hogy az ókori embersport nagy művelői, a görög atléták milyen rekordokat értek el az egyes sportágakban. A régi görög sport némely fajtáját azonban pár évtized óta ismét felhozták és nagyban kultiválják a modern atléták is, a kiknek rekordjait minden sportkedvelő ismeri. Ha ezeket a rekordokat összehasonlít-

juk, mindjárt szembeötlök, hogy az újabb atléták sokkal különbek a két-három évtized előtti atléták rekordjainál. Ma gyorsabban futnak, magasabbra és messzebbre ugranak, jobban vetik a diszkoszt és gerelyt, nagyobb súlyokat emelnek. A lapokban minduntalan olvashatni, hogy ezt, vagy amazt a világ-rekordot valaki ismét túlszárnyalta és új világ-rekordot állított fel, mint például a napokban is Halmay Zoltán az úszásban. Ebből nem következhetik más, mint az, hogy a jelenlegi nemzedék a megelőző nemzedéknél különbséget tesz a testi képességekkel rendelkezők, vagyis röviden szólva: a mai nemzedék erősebb, mint az előző. Hogy a régi görögök tornáin jobb rekordokat értek-e el, mint ma, azt persze nem tudjuk. De abban fogadni mernék, hogy a »gyorslábú Achilles«, ha ma erejének teljében feltámadna, nem bírta versenyt futni például Simon Pállal, Bodor Ödönnel, vagy Nagy Józseffel, ha még úgy a sarkára állana is.

Hasonlóképpen nincs írott feljegyzésünk a rómaiak cirksusz-viadalainak hőseiről, a gladiátorokról, a kik a világ minden táján összedetett óriás termetű rabszolgák voltak. Persze, a rómaiak nem elégedtek meg a barátságos mérkőzéssel, őket csak az élet-halál harc izgatta. Az ellenfelek közül egyiknek ott kellett maradnia a porondon, esetleg mind a kettőnek. A gladiátorok erejéről tehát nagyobb tájékozást nyújtanak küzdelmeik a vadállatokkal. És valóban álmélkodva olvassuk, hogy némelyik meztelen és fegyvertelen gladiátor győztes maradt az oroszlánnal, medvével és tigrissel szemben is. Így fel van jegyezve, hogy egy Aethiopiából hozott rabszolga elkapta az oroszlánt a farkánál fogva és olyan erővel csapta a cirksusz köfalához, hogy rögtön felfordult. Az Egyiptomból származó rabszolgák egyike, névszerint Phalernes öt kiéhezett és ráuszított hiénát egymással vert agyon, ép úgy, mint jó Toldi Miklós a farkasokat. Egy galus rabszolga pedig, a kit Julius Caesar küldött haza a sequanok elleni hadjáratából, a cirksuszban puszta kézzel megfojtotta az óriás barna medvét.

Tévedés azt hinni, hogy ilyen rendkívüli testi erő ma már nincsen senkiben. Dehogy nincsen. Csak a viszonyok változtak meg és az ember nem kerül abba a helyzetbe, hogy vadállatokkal viaskodjon. Legalább önként nem keresi erre az alkalmat. Ha azonban kénytelen vele, akkor némelyik bikaerejű ember bizony el tud bánni még a fenevadakkal is. A dahomei négerok között olyan izmos férfiak vannak, a kik puszta kézzel megfojtják a leopárdot, más afrikai törzs férfiai pedig birokra kelnek a jaguárral és sokszor maradnak győz-

Az emléktábla a templomban.

Jelky Gyula félteteli.

EGRESSY GÁBOR SZÜLETÉSE SZÁZADIK ÉVFORDULÓJÁNAK EMLÉKÜNNEPE LÁSZLÓFALVÁN, BORSODMEGYÉBEN.

tesek. De nem is kell idegen világrészekbe fáradsunk: tavaly magam hallottam autentikus tanutól, hogy egy tagbaszakadt székely legény lerázta magáról a támadó hatalmas medvét, egy ökölepással elkábította és csak aztán szúrta agyon.

A tudomány kimutatja, hogy a mely népfajok kerültek a más népfajokkal való érintkezést, azok az idők folyamán vesztettek úgy szellemi, mint testi képességeikből. A nép-vándorlás, a mely a Krisztus utáni első századokban Európára annyi borzalmat hozott, tagadhatatlanul felrészítette az akkori népfajok véréit. És bármennyire el van maradván Törökország az ő rozsz államszervezete és még rozszabb államvallása miatt a kulturától, azt az egyet be kell ismerni, hogy népe erőteljes, izmos, egészséges még most is. A legtöbb bivalyerejű férfi Törökországban található. De nem is csudálatos ez, hisz évenként még most is ezerszámra vásárolják a nőket Cirkassziából, Georgiából és a Kaukázus többi tartományából, a melyek viszont máshonnan pótolják a hiányt. A régi szép és erős görög faj kipusztulásának egyik főoka bizonyára az volt, hogy Solon népe minden fajt barbárnak tekintett, megvetett, az idegenrel való érintkezéstől irtozott és így fajfenntartás tekintetében magára maradván, a testvérek közti házasságot is kultiválta, a melyet nem ok nélkül tekintünk vérfertőzésnek. Viszont a régi rómaiaknak még utolsó nemzedéke is testileg kiváló volt, mert köztudomású, hogy mindenféle fajú rabszolgákat és rabszolgákat tartottak. Az erkölcsi hanyatlás megbuktatta a római államot, de az emberanyag testileg kiválóbb lett.

A fejlődés tana csupán a fajok folytonos keresztesedésének feltétele mellett állhat meg. Minden önmagára hagyott, mással nem érintkező faj a degeneráció törvényét követi. A mai civilizált világban a keresztesedés arányai sokkal nagyobbak, mint bármikor ezelőtt. Innen származik a rendkívüli szellemi haladás, de egyúttal a testi kiválóság is, a mely csak azért nem általános, mert temérdek család és egyén természetellenes életet él. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni azt a körülményt sem, hogy az ember különböző képességeinek teljes mértéke majd minden egyénnél más időben nyilatkozik meg. Az egyik ember testileg épen akkor a legsilányabb, a mikor a hadsereg tart rá igényt. Számítalanszor láthatni, hogy igénytelen, vézna ifjak harmincz-negyven éves korukban tagbaszakadt, erőteljes alakokká válnak. A szellemi fejlettségről, minthogy ez nem ide tartozik, csak annyit jegyzek meg, hogy ennek legmagasabb fokát illetőleg az individualitás még szembeütőbb. Sok ember, a ki fiatal korában tehetségtelen-

A miskolczi Rácz-féle ház, a melyben Egressy Gábor és Béni diákkorukban laktak.

nek látszott, későbbi éveiben nagy dolgokat produkál, viszont a legtöbb csudagyermekből nem lesz semmi.

A természetellenes életmód-folytán beálló degenerációt kiegyenlíti a fajoknak egymás közti elvegyülése. Kár, hogy ezt egyedül az embernél nem lehet szabályozni. Mert ha lehetne, olyan gyönyörű emberpéldányokat tudnánk nevelni a párok összevalogatása által, a minők a házi állatok és hasznos növények világában méltán keltenek bámulatot.

Seress Imre.

KOPLÁNYINÉ.

Elbeszélés. — Irta Zsoltos László.

Volt az édesapának egy hivatalbéli alantasa, valami Koplányi Mátyas, a ki arról volt nevezetes, hogy, noha meglehetősen úri állást viselt (hogy milyent, nem akarám most elárulni, mert az öregek közül némelyek talán még rá is ismernének), szenvedélyvel gyűjtötte a szivarcsutkát. Gyűjtötte, — ez túlságosan finom szó, mert az Istenben boldogult Koplányi bácsi (hiszen már az ő sirja fölött is régóta szomorkodik a fűzfa) sajátkezüleg gyűjtötte a nevezett csutkát, a mit úgy kell

értelmezni, hogy a mint elhízott lábával végigtüpegett az utcán, a tekintete folyton ide-oda ugrált a gyalogjáró egyik széléről a másikra, valamint ki a kocsiútra, vajjon nem hever-e valahol szivarvég? Ha talált, akkor Koplányi bácsi megállt, és vagy, mintha a kirakatot nézné (ha a csutka a fal tövében volt), vagy pedig, mintha mélyen elgondolkozva megfejelkezett volna róla, hogy az utcán van, megállt és botja végével lassan odapiszkálta a lába elé a szivar-maradékot. A mikor a csutka már ott volt előtte, akkor, mint a ki lejtett valamit, hirtelen (tudniillik a mennyire a kövérségtől tehetett) lehajolt és a ragadozó gyorsaságával felkapta a szivarvégét. Becsúsztatta a zsebébe és egy-kettő, méltósággal sétált tovább. A sok szedett-vedett csutkát télen jól kiszáritotta a hivatalban a pattogó, fehér cserépkályhán és végezétil összevagdosta pipába, a melyből aztán olyan élvezettel szívta az uraságoktól levetett nikotint, akárcsak a római pápa. Ha ugyan ő szentsége egyáltalában pipázik.

Ez volt Koplányi Mátyasnak az egyetlen élvezete.

Más élvezete nem volt. Mert a felesége, a ki pediglen a szivarcsutkák keresgélésén és kiszáritásán kívül élete egész medrét elfoglalta (no hiszen megtehette, mivelhogy ő is eléggé széles asszonyság volt), úgy képelem, csak boldogtalanságot szerezhetett neki. Koplányiné ugyanis — keresztnevéen szólítást Mari néni — nagyon, de nagyon rövid pórázon fogta az urát. Reggel példának okáért kieresztette ezt a pórát egészen a piaczig, a mennyiben a hivatalos órák kezdete előtt Koplányi bácsi minden áldott nap kibakartott a felesége helyett a piacra és mialatt az asszony alkalmasint jóízűen horkolt reggeli álmában ott-hon, a derék férj, karján a fonott piaci kosárral, rendjén bevásárolt a kofáktól mindent, zöldséget, túrót, tejfölt, akár egy szakácsnő. Még alkudott is a kofákkal, mintha csak ő volna az asszony. Bevásárlás után hazaczipelte a megpakolt kosarat, a melynek födele alól gúnyos pislogással fityegett ki a petrezselyem, vagy a kapor, és hazavivén, elkészítette a feleségének a reggelit.

De ha nem jól vásárolt, vagy nem idejekorán érkezett haza, Mari néni menten ráripakodott:

— Ugy-gyan — szakgatottan beszélt, mivel a kövérségtől nem bírta egy végtében kifújni a gégején a hangot — ugy-gyan hol mar-radtál ilyen sok-káig, te léh-hűtő? Hát már a kávé-vémet sem tud-dod elkész-szíteni, te rongy-gyos?

— Jól van, Marikám, jól van, Marikám, — felelte mindezekre szapora szóval Koplányi bácsi, a ki igen békeszerető ember lehetett, minthogy sohasem civakodott a feleségével, hanem inkább mindent ráhagyott, a hogy az asszony mondta.

Az Egressy-család tagjai az ünnepen.

Jelky Gyula félteteli.

EGRESSY GÁBOR SZÜLETÉSE SZÁZADIK ÉVFORDULÓJÁNAK EMLÉKÜNNEPE LÁSZLÓFALVÁN, BORSODMEGYÉBEN.

BIRKANYÁL.

S elérkezvén a nyolcz óra, fogta a kalapját és sietett a hivatalába.

Egy ködös novemberi napon aztán Koplányi bácsi nem jött be a hivatalába. Szívszélhűdést kapott szegény és meghalt. A halálesetnek körülményes oka volt. Koplányi bácsit ugyanis a hivatalában meglátogatta egy sorsjegy-ügynök. Odasomfordált az öreg úr iróasztalához és mutatott neki egy sorsjegyet.

— Nézze, tekintetes úr, vegye meg ezt a számot. 3569-es szám.

— Nem köll nekem, — mordult föl a bácsi.

— Nagyságos úr, — licitált fölfelé az ügynök — vegye meg ezt a számot, mert a feleségem ma éjjel azt álmodta, hogy ez a 3569-es szám százezer forintot fog nyerni. Holnap lesz a húzás, Koplányi úr!

A bácsi rápislantott a pápaszemén keresztül az ügynökre:

— Holnap lesz a húzás? — kérdezte olyan hangon, melyből már előre lehetett tudni, hogy megvásárolja a sorsjegyet. — És a felesége csakugyan azt álmodta, hogy?...

— Igenis, kedves tekintetes úr. Sohase legyen egészséges, ha nem igazat mondok!

PARK-RÉSZLET.

Nem telt bele egy perc és Koplányi kifizette a sorsjegyet az ügynöknek; zsebre-vágta a 3569-es számú sorsjegyet és mivel már épen vége volt a hivatalos órának, boldog futyöréssel indult hazafele.

Az öreg ugyanis azt hitte, hogy a felesége majd megőrül a sorsjegynek, a mit holnap kihúznak a szerencsekerékből. Csalódott. Koplányiné kivörösödött, mint a pulykataréj, a mikor meghallotta, hogy mekkora könnyelműséget követett el az ura. Perczekig szóhoz sem tudott jutni a felindultságtól, aztán, a mikor végre magához tért, kezébe kapta a légyescapót és úgy ripakodott rá az urára:

— Visz-szed visz-sza mindjárt azt a sorsjegyet, te gyal-láz-zat-tos! Visz-szed visz-sza mindjárt!

Szegény mit tehetett egyebet, visszavitte a 3569-es számú sorsjegyet az ügynöknek a szállására, a melyet nagynehezen sikerült kinyomoznia és a családi békességére hivatkozva, addig könyörgött neki, a mig utoljára is vissza nem váltotta tőle az ominózus szerencseszámot.

És zsebében a visszaadott sorsjegy árával, boldogan baktatott haza a feleségéhez.

— No, Marikám, visszaadtam a sorsjegyet, visszahoztam a pénzt.

A MAJOR FELE.

Harmadnap pedig megütötte Koplányi bácsit a guta. Tudnillik, hogy harmadnap közölte az újság, hogy a 3569-es számú sorsjegyet az előtte való napi húzáson kihúzták, nem ugyan, a mint az ügynök jósolta: százezer, hanem harminczötezer forintnyi nyeresémenyel. Ettől érte szívszélhűdés Koplányi bácsit.

Eltemették. Özveggye, mint az már a jó feleségnek illik, keservesen megsiratta és — álló egy héten át minden ismerősének, a ki csak az elhunytat említette előtte, zokogva borult a nyakába.

Hanem a második héten egyszerre megváltozott. Nem sirt többé és olyan hideg lett, mint a jég. Akkor közölték ugyanis a lapok, hogy a képviselőház legközelebb tárgyalni fogja az államtisztviselők özvegyeinek új nyugdíjtörvényét; Koplányiné elolvasta a közleményt és miután töviről-hegyire végigtanulmányozta a törvényjavaslatnak minden szakaszát, bágyadtan hullajtotta ölébe az újságot:

— Istenem, csak legalább az új nyugdíjtörvényt megérte volna!

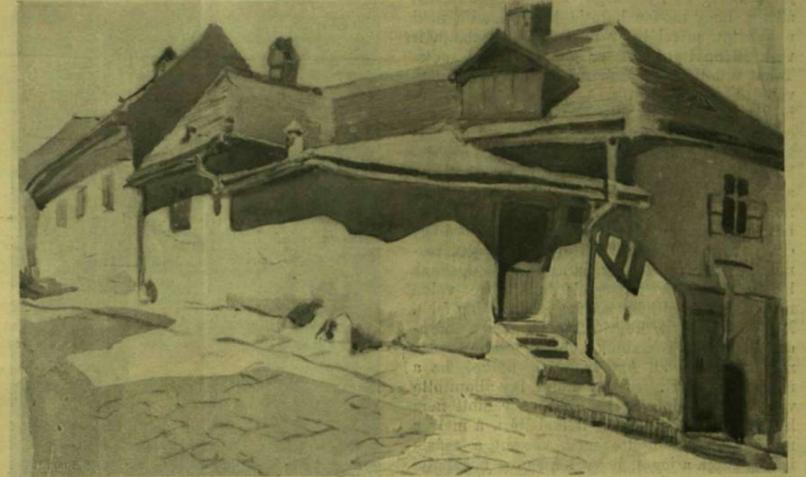
Mélyet sóhajtott, miközben szinte nyöszögve egészítette ki a bánatos gondolatát:

— Most a jövő hónaptól kezdve évi száz forinttal több penzióm lenne!

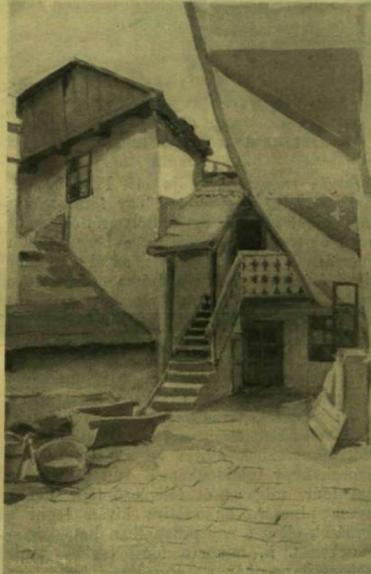
És nem bírván ellenállni az özvegyi bánatnak, némán túrta, hogy peregnek végig a könnyek az arcán.

A HÉTRŐL.

Egyéniség és karriér. Ha egyáltalában van sémája a karriérnek, ezt bizonyára a nagyra emelkedett férfiak élettörténetének a gyűjteményéből lehet leszűrni, mert valaminek a törvényszerűségét mindig a tömeges megismétlődése bizonyítja. A legnagyobb polgári karriert kétségtelenül az az ember csinálja, a ki államfővé emelkedik, rangban azoknak a társai, a kik Isten kegyelméből már elsőnek születtek. A karrierek és velük a karrierek tanulságainak legelőkelőbb kódexe tehát a köztársasági elnökök élettörténetének gyűjteménye. A minapában ez az előkelő gyűjtemény újból egy fejezettel gyarapodott, mikor Taft Villiam a világ legnagyobb köztársaságának az elnöke, záros határidejű uralkodója lett. Az élettörténete tehát mindenestre érdekes abból a szempontból is: mely egyéni tulajdonságok azok, a melyek az elérhető legmagasabb polczra emelték? — Megejtén a vizsgálatot, szinte bizonyossággal konstatálhatjuk, hogy ilyen teljes magyarázattal szolgáló tulajdonságokat az egyéniségében nem találhatunk. Sőt megállapítható az is, hogy Bryan, a kit a választásban Taft Villiam legyűrt, nála jelentékenyen nagyobb, erősebb, kifejezőbb egyéniségnek látszik, a mint hogy erősebb és többet mondó egyéniség a néhai Mac Kinleynél is, a kivel szemben szintén kisebbségben maradt. De hogy ez a jelenség nem amerikai specialitás, ennek a bizonyossággal rámutathatunk Fallières elnökre, a ki egy személyes kiválóság dolgában nála szintén nagyobb fajsúlyú ellenféllel, a csodálatos energiájú és nagy szónoki képességű Doumer Pállal szemben jutott a diadal pálmájához. Ezek a jelenségek annál beszédesebbek, mert épen a világ leghaladottabb kulturájú népeinek a gondolkozása nyilatkozik meg bennük, népekté, a melyeket az éretlenség vagy a megértés fogyatékoságának vádjával illetni nem lehet. Ezeket a jelenségeket tehát dokumentumoknak is elfogadhatjuk és mint ilyenek, meglehetősen világossággal azt mondják, hogy a népek, mikor legnagyobb érdekeik örét és gondviselőjét választják, nem a legnagyobb és legkiválóbb egyéniséget keresik, hanem inkább azt, a kivel szemben kevesebb az aggodalom, hogy egy erős egyéniség individuális becsvágyát fogná majd érvényesíteni. E népek a maguk életét kívánják élni, az erős egyéniség pedig a maga külön ösvényét keresi. Megeshetik az a szerencsés véletlenség, hogy ez az ösvény a közvagyával egy irányban halad, de nincs kizárva a veszedelem, hogy eltérhet tőle. Ez a magyarázata, hogy — rendes időben — a tömeg mindig szivesebben emel a vállára olyan embert, a ki mindenkihez hasonlít, mint olyat, a ki mindenkinél különb.

HADNAGY-UTCZAI HÁZAK.

EGY HADNAGY-UTOZAI HÁZ UDVARA.

Szemmelveisz bécsi szobra. A nagy emberek életének tartalma az egész emberiség közkincséé ugyan és nevük dicsőségének nincsenek földrajzi határai, mégis igen ritka és kivételes eset, hogy valamely nagy ember kegyeletének és tisztelésének érzében vagy közben való tolmácsolására a maga nemzetén kívül más nemzet is vállalkozzék. A leghálásabb és legtehetősebb nemzetek is beérik vele, hogy a saját fiaiknak fizessék meg a kegyelet adóját; azoknak, a kiknek a dicsősége a nemzet dicsőségének kincsesházát gazdagította. Magyarország nagyjai között idáig csak egy volt, a kinek félszáznál több hazai szobra mellett idegen földön, sőt más világrészben, az Óceánon túl is állított monumentumot a kegyelet. Ez Kosuth Lajos, a kinek Clevelandban is emeltek szobrot a tengeren túra szakadt véreink. Most ennek a dicsőségnek párja akadt: egy magyar ember nagysága megint szobrot kapott idegen földön, a mely földrajzilag közelebb esik ugyan hozzánk, de a lakói érzésében már aligha. Az új dicsőség a Szemmelveisz Fülöpé, az anyák megmentőjéé, a kinek a minapában leplezték le a szobrát a bécsi orvosi egyetemen. Nem valami monumentális alkotás, de a legnagyobb jótétemények egyikét magasztalja, a melyeket emberek valaha az emberiségnek adtak. És végre is ez a fontos. Szemmelveisz Fülöp bécsi szobrának föllállítása alkalmából ismételtelen nagy hálával kell megemlékeznünk azokról, a kiknek az érdeme és lelkesedése már előbb és gazdagabb művészi ékességgel adózott az áldott tudós emlékének — Budapestben. A bécsi szobor is hirdeti a nagyságát Szemmelveisznak, de a magyarságát bizonyára nem hangsúlyozza. Milyen vissza: dolog lett volna tehát, ha a budapesti Szemmelveisz-szobor csak időben is a bécsi — mögé kerül! Ime: a serénység akkor is hasznos, mikor a hála a — halhatatlanságnak adózik, tehát a dolga nem látszik sürgősnek.

LEBONTOTT TABÁNI HÁZAK. — SZILVA-UTCZAI RÉSZLET.

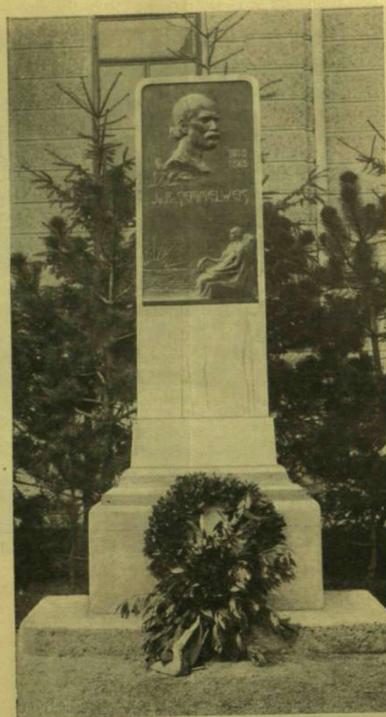
A télkabát. A megfagyott cigányról és a farkasok által megevett kéményseprőről az idén még nem hallottunk, de az első télkabátlopásról szóló hír már megjelent a lapokban. És habár ezt a télkabátot még tavaly télen vitték el, tehát mint érdekesség már csak múlt évi restancia, az eset mégis olyan, hogy nem igen tud szó nélkül elmenni az ember mellett. És pedig nemcsak azért, mert a szomorú hőse művészember, tehát az eset a művészművészet mindig érdekes rovatóba is belekivánczol. Ezt a szempontot akár mellékesnek is tarthatjuk, mert maga a mezitelen történet is elég, hogy mélyen belenyomuljon a gondolatunkba. Egy ember — tehetős és kényelemben élő — hónapokon át nyomoztat egy másikat, vele egykoron baráti viszonyban lévő, a ki, hogy az Isten hidege meg ne vegye, elvitte, vagy mondjuk egészen szigorú szóval: ellopta az egyik télkabátját. A hangsúly itt

az egyikén van. A hosszas kutatás után megtalált beteg és nyomorgó vádolt ugyanis azt állítja, hogy módos barátja kölcsön adta neki a kabátot, mivel hogy neki két télikabátja is volt. Bizonyítani ezt az állítást nem tudta. Tehát elítélték és bezárták. A panaszost megvádolni nem akarjuk. A jogával élt. A bíró is azt cselekedte, a mit neki a törvény parancsolt. Hajlandók vagyunk azt is kétkedés nélkül elfogadni, hogy a vád volt igaz és a védekezés hamis. És mégis az az érzésünk, hogy a bíró, ha a maga elméje szerint ítéltet és nem köti a törvény merev bölcsesége, elsősorban arra rendeli el a bizonyítást, igaz-e, hogy csakugyan — két télikabátja volt a panaszosnak. És ha a vádoltnak ez az állítása igaznak bizonyul, akkor kétségtelenül elhitte volna neki a másik állításának is — legalább a felét. Mondjuk annyit, hogy megvette tőle a másodikat, bizonyára rosszabbik, kabátot, csak — adós maradt az árával. Azt hisszük, a bíró, ha a maga lelke szerint cselekedhetik, így állapította volna meg a dolgot. És akkor a vádolt nem került volna börtönbe a télikabátért, a mely a megfagyástól mentette meg, viszont a másik is megkapja a jogot, hogy hajtsa be a kabátja árát a szegény, beteg és éhes nyomorulton, — ha tudja. Ha pedig nem képes, hát érje be azzal a tudattal, hogy — nemese cselekedett. Ez a tudat megér egy fölösleges télikabátot még akkor is, ha valaki egészen az akarata ellenére jutott is hozzá.

A Gellérthegy. Ez a nyereszt oldalú orom mostanában kiválóan érdekes lett, mert a Gellérthegy a terjedő Budapestnek legújabb hódítása. Még pedig a valóságos Budapest, a melynek az utcái nemcsak a térképen meg a szabályozási tervekben vannak meg. A Gellérthegyet, a mióta a czitadellát sikerült halálra ítélni, nagy energiával ostromolta meg a város terjeszkedése és a gyönyörű új házak, tornyos villák egész erdeje nőtt köves lejtőin, úgy hogy telekké kellett avatni a sziklahegy egész felületét. Ennél az átváltozásnál meglepőbb az, hogy — csak most következett el. A város már régóta nőtt, nyult, terjeszkedett sok kilométernyi távolságokba. Az ereje a határvonalon kívül is egész sereg telepet hozott létre. A Gellérthegy azonban, itt a város szívében, szinte ősi állapotban maradt néhány törpe viskóval bozótos oldalán egészen a legújabb időkig. Talán az volt az oka, hogy egy kellemetlen emlékü erődíven állt a tetején, talán az, hogy ez a város nem szeret hegyre mászni, a valóság mindenestre az, hogy a fejlődés hullámai a legújabb korig körülfolyták ugyan, de el nem borították. Csak néhány esztendője tart fölfelé is az áradat és ez az új irány a többek között egy nem egészen kellemes fölfedezést is produkált. Azt lehetett volna hinni, hogy odafönt a lejtő magánosan magasságában szelid és primitív erkölcsök uralkodnak: a modernség még nem forgatta ki a lelkeket. Nos, ebben meglehetősen csalódtunk. Kiderült, hogy az apró viskókban igen fejlett, sőt túlfellett üzleti szellem és spekulatív érzék lakik. A szabályozás ezeknek a viskóknak az eltávolítását, lebontását kívánja, de a törekvésben váratlan akadályra bukkant. A disztelen, omlatag falu viskók tulajdonosai, a mint megtudták, hogy a közérdeknek szüksége van az ő ingatlanokra, egyszerre olyan horribilis árakat követeltek a putrikért, mintha vert ezüstből lenne a faluk és aranytáblákkal borítva a tetejük. Az alkalomnak ez a kapzsi kihasználása a modern Budapest egyik, nem diszes jellemvonása, a gellérthegyi viskók tehát, ebből a szempontból igazán fölötte modern képet mutatnak. Egy okkal több, hogy — ne sajnáljuk az elpusztulásukat, a mely immár a bírósági becsülés és kisajátítás segédelmével fog megtörténni.

HÁROM DRÁMA.

A bécsi Burg-színház nyomán a Magyar Színház is előadta Salten Félix «Tulsó part-ról» című munkáját, a mi alatt voltaképpen három egyfelvonásos drámát kell érteni. Az első a «Gróf Festenberg» című, egy kalandor

SZEMMELVEVÉSZ BÉCSI SZOBRA.

sajátságos tragédiáját adja elő. Pinczér volt, pénzét szerzett, megszeretett egy főúri leányt s hogy nőül vehesse, egy züllött gróftól kapott okmányok segítségével gróf Festenbergnek adta ki magát. A dráma kezdetén az ál-gróf már férje a főúri hölgynek s a dráma cselekménye voltaképp abból áll, miképp leplezik le a kalandort s miképp kísérik börtönbe. Legkülönösebb a műben az, hogy a szédelő sehogyan sem bírja felfogni, miért üldözik. Csak apró szépséghibának mondja tettet, igazi grófnak érzi magát, különbnek mint akárhány igazi gróf s emberi jogokról, természeti törvényekről szónokol. A szerző félreismert s méltatlanul üldözött lángésznek állítja be s azt igyekszik igazolni, hogy tulajdonképp a volt pinczér az igazi főúr, míg az őt leleplező főúr inkább lehetne pinczér. Ez szatira kíván lenni a mágások ellen s egy pillanatban hatást is ér el, akkor t. i., mikor a főúri család szinte megbocsájtana már az ál-grófnak, ha őt egy igazi Festenberg gróf fiául fogadná. De már késő, a rendőrség közelbel. Itt a szerző egyben el is ejtette saját ötletét. Mert ha a főúri címeket akarta gúnyolni, következetesen tovább kellett volna haladnia a szatirában s azt kellett volna bemutatnia, hogy a felháborodott feleség, megbotránkozott nagybácsi, sőt maga a leleplező unokaöcs is nyomban belenyugodnak a dologba, mihelyt a volt pinczér a grófi címet csakugyan megszerezte. De a szerző csak egy «szenzácziós» helyzetet akart színpadra vinni s hogy mélyebb szociológusnak is lássák, a bünyefnyító ügyet demokratikus szóvirágokkal is diszítette fel. Amde szomorú demokrácia az, a mely kalandor ál-grófoknak személyesíti meg az emberi jogokat s szélhámosok védőjéül szegődik.

A második dráma «Az erkölcsi erő» című, ugyancsak leleplezés. Csakogy itt nem rendőri beavatkozással történik a bűnös lélek leleplezése. E mű hőse egy orvos, a ki a legszegényebb sorsból emelkedett fel, állásra, tekintélyre, vagyonra tett szert, egy főúri család leányát vette nőül s mint a munka embere gyűlöli és irigylő főúri sógorát, a ki mit sem dolgozik, csak élvezni rangját és vagyonát. Orvos létére úgy áll boszút sógorán, hogy halálos betegnek nyilvánítja s orvosi konzultáczió tudára adja, hogy már csak félévig élhet. Egyben lelketlenül azt tanácsolja neki, hogy legyen erkölcsi ereje s várja be nyugodtan a biztos halált. Amde az így halálra ítélt páciens úgy leplezi le az erkölcsi fenségével

kérkedő orvost, hogy bezárja a szobát, revolvert vesz elő, csak néhány percnyi életet engedélyez neki s visszaadja a tanácsot az orvosnak, hogy legyen erkölcsi ereje a biztos halállal szemben. Ekkor derül ki, az orvos mily gyáva és gonosz, mint rimánködik életéért, mint vonja vissza dignozisát s mint esik végül ájulásba a halál gondolatától. E művel a szerző voltaképp azt akarja igazolni, hogy a kik erkölcsi fenséggel kérkednek s másoknak a halálban való férfias megnyugvást tanácsolják: maguk mily erkölcselének és gyávák. Az egészben csak az a baj, hogy a helyzet nagyon is csinálnak látszik s a szerző egyáltalán nem indokolja az orvosnak sógora iránti mérhetetlen gyűlöletét. Nem magyarázza meg azt sem, hogy a beteg, a ki jámbor, erély nélküli, szinte tehetetlen alak, miképpen válhat félelmes revolver-hőssé. Az is igen különös, hogy a szerző, a ki az előbbi drámában oly melegen védelmébe vette az ál-gróft, noha szelhámos módon jutott főúri házába: annyira sújtó ítéletet hallat az orvosról, a ki pedig munkával jutott az előkelő körbe. Az a látszat támad, mintha a szerző a kalandorok útját tisztességesebbek tartaná a munka embereinek pályájánál.

«Feldmáadás után» czime e modern trilogia harmadik darabjának, a mely szintén csak egy helyzetet s egy leleplezést tartalmaz. A hős egy Konstantin nevű módos agglégény, a ki halálos betegségbe esvén, midőn már-már haldokolt, nőül vette egykori szeretőjét, hogy így gyermekét törvényesítse. De csoda esik, nem hal meg, felgyógyul s fokról-fokra meggyőződik, hogy fölösleges ember. Egykori szeretője, a ki most már neje, elkívánczik tőle, egy színész nő barátójára, továbbá egy testi-lelki barátja, sőt saját gyermeke is... mind-mind fölöslegesnek tartja őt. Hát megosztja vagyonát s örökre elmegy a körből, a hol ő már, ha él is, csak halott. Az ötlet ebben a darabban is szatirikus. A szerző itt azt akarja kimutatni, hogy minden érzés mögött csak önzés rejlik s hogy ember után, ha meghal, senki szívében sem marad út. Mind a három mű ötletes, hatásos helyzeteket kedvelő írőképp állítja elénk a legújabb bécsi hírességet, oly egyéniség gyanánt, a mely rombolni szeret s hit nélkül, de annál több maliciával nézi az életet. Nem annyira drámaköltő, mint inkább tárczaíró, a ki egy-egy tárcza-sujt-t párbeszéd alakban ír meg. Egész drámát, szerves műalkotást nem is igyekszik nyújtani s beéri azzal, ha hatásosan kieszel és kiélezett helyzettel lepi meg a közönséget. A színészek közül Festenberg gróf személyesítőjét, Somlaít, továbbá az orvos ábrázolóját, Vágóit, illeti nagyobb elismerés. Mellettük Z. Molnár László, Mészáros Gizella és Halmi Margit tünnek ki. A rendezés gondos és élethű volt s Vajda László érdeme. Méltánylón kell megemlékeznünk a Magyar Színházról, hogy komolyabb színpadi művek előadására vállalkozik s a mai külföldi termésből a viszonylag jobbat választja ki. *Pálgyi Lajos.*

SARDOU.

1831—1908.

Bizonyára alig akad művelt ember egész Európában, a ki legalább egy-két jól eltöltött estjét ne köszönhetné annak az öreg francziának, a ki most sirjába dől. Sardou az emberiség nagy szórakoztatói közül való volt; nem vezetője, erkölcsi vagy szellemi irányítója az emberiségnek, hanem kellemes barátja nemzedéke minden emberének, a kinek segített elviselehetőbbé tenni az életet. Egy kornak szót, a maga korával együtt tünt le, de a maga korának megadta a magáét s megkapta érte jutalmát.

Kevés írónak voltak — mióta egyáltalán van irodalom a világon, olyan nagy és általános sikerei, mint neki. Darabjai mindenünne, a hol csak színházat játszanak szoktak, ontották feléje a dícsőséget, a tapsot s az aranyat. S ő ezt a tetszést becsülettel megszovalta, a legjobbat adta a közönségnek, a mije csak volt. Csodálatos színpadi mestersége nem volt az a merő routine, a mivé epigonjainál vált, a mesterségbeli, éltantult fogások szinte gépies al-

kalmazása. Maga csinálta a maga színpadi törvényeit; tanult elődeitől, de nem másolta őket, a tanultakhoz hozzá adta a sajátját is, — így csinált egy oly színpadi technikát, a mely — akármennyire csak technika is — mégis csak mestermű s a dráma történetének egy fontos állomása. Nem volt roszhiszemű ravaszkodó, a ki tudatosan, jobb tudása és meggyőződése ellenére pályázik a közönség roszabb ízlésű elemeire, becsületesen csinálta a maga dolgát, hitt a mesterségében s ha nem jutott fel az emberi szellem legmagasabb csúcsaira, nem a szándékán múlt, hanem a képességén. Nem volt lángelme, de a legnagyobb tehetségek egyike volt a színpadi irodalomban. Nem emelkedett ki az emberek tömegéből annyira, hogy a genie hüvös, tiszta levegőjű magaslatairól nézzen le az alatta nyüzsgelő életre, fél lábával a tömegben állott, de a másikkal magasabbra is lépett. Nem a merész újítás, az eszmei harc volt az eleme, hanem az okos, higgadt, becsületesen számító, kitartó munka.

Van abban sok hálátlanság, a mikor most némelyek le akarják szállítani a pusztá rutinierk, a Kotzebuek közé s megtagadnak tőle jóformán minden irodalmi értéket. A mit csinált, mégis csak irodalom volt, megvolt a maga nem nagyon magas, de tisztességes színvonala, ízlés, élmenség, ötlet, lelemény, alkotó képesség volt benne. Igaz, hogy tett engedményeket a közönség átlag-ízlésének, de ez csak pályája vége felé vált kirívóvá: a sikerhez hozzászokott, elkényeztetett mester öregkorában göröcsösen ragaszkodott a színpadhoz s alkotó képessége kimerültén nem válogatott az eszközökben, hogy a közönség tapsait kicsikarja magának. Ezek a hanyatlása korabeli darabok időben közelebb állanak hozzánk, jobban emlékszünk rájuk s árnyékuk elfeledtetni a hetvenes évek Sardoujának finom, bájos és a franczi szellem gyökereiből fakadt darabjait, *Az idegesek-et, Agglégények-et, a Vádjunk-et* — s egész sorát azoknak a daraboknak, a melyekkel Sardou, mint a nagy franczia hármasnak Augier és Dumas mellett harmadik tagja, a világ minden színpadán egyedül uralkodóvá tette a francia drámát és vigájtékot. Hogy az utána következett fiatalabbak rosszul gazdálkodnak az örökséggel, melyet ő s kortársai hagytak maguk után, az nemcsak a franczia drámának a baja, hanem általában a színpadé. Ma nincs sem uralkodó dráma, sem uralkodó drámai stílus. Az éjszakaiak, még lben is, még mindig küzdenek a közönség ellenállásával, még nem hódították meg a színpadot, a franczia szellem pihen, az olaszok egyelőre csak ígérnek, — keresés van mindenütt, pozitív eredmény kevés. A közönség pedig sóhajtván gondol vissza arra a szép időre, a mikor a sokat kritizált, de azért mindig és mindenütt népszerű Sardou tartotta minden színpadi jóval.

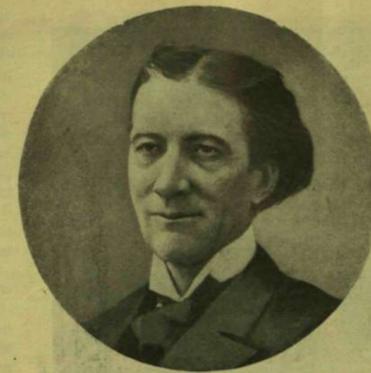
A KIRÁLYOK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta Jules Lemaitre. Francziából fordította Schöpflin A.

És szellemének szokása szerint, megelőzve a korokat, meghosszabbítva az adott realitások egyes vonásait, elhomályosítva másokat, Hermann így gondolkodott:

— Tegyük fel, hogy az egész emberiség elvesztette mindennemű vallásos hitét, hogy ugyanabban az időben szenvedélyeinek energiája is fölemészttette magát (a mit mindenek dacára máris előre lehet látni), hogy végre fölismerje (ez elkerülhetetlen), hogy az egoizmus hiábavaló, hogy kilábolt az egoizmusból, mint a többiből is, annak a hosszas konstátálása útján, hogy boldog életet nem lehet biztosítani még a legerősebbeknek sem. Akkor az emberek azt fogják mondani: «Miután nem tudunk semmit, miután nincs semmi várni és remélni valónk, miután csak egy pillanatra tinünk fel a naprendszer legkisebb bolygóinak egyikén, hogy hamar visszatérünk az örök éjbe, rendezzük be úgy, hogy ez a tartózkodásunk ne legyen nagyon fájdalmas, vagy legalább lehető legkevesebbünk néve legyen fájdalmas. Támogassuk és segítsük egymást kölcsönösen... Most természetes dolog is,

SARDOU VICTORIEN.

hogy valamennyien szeressük egymást. Mert az a meggyőződés, a melyben vagyunk, valamennyien kivétel nélkül, nyomortúságunkról és a dolgok hiábavalóságáról, a túlvilágról való lemondásunk, nem épen ugyanaz-e, a mit a hajdani összes generációk hasztalan kerestek, vagyis a lelkek igazi összefűzője, az egyesülés egy igazán egyetemes érzésben? Ha az emberek egyet kell érteniök, hogy megmentsék magukat, kicsoda az, a ki nem látja, hogy a metafizikai tartózkodásban és reménytelenségben érthetnek csak egyet igazán, mint testvérek a tudatlanságban és a lemondásban.» Ez még messze van, nagyon messze a jövőben. De meglez. Az emberiség kétségkívül csak rázkódásokkal juthat ide... A franczia forradalom egy ily rázkódás volt. Harminezzer emberi fej már áldozatul esett. De azóta az emberi teremtmények milliói és milliói ismerték meg az élet kedvezőbb feltételeit, talán olyan érzéseik és gondolataik voltak, a melyeket azelőtt nem ismertek... Ha én mernék...

De nem, nem mert. Jobban érezte, mint valaha, mindazt az ellenállást, a mely ez ideális igazságosság ellen felhalmozódott egy nyolcz-tíz évszázados arisztokratikus és polgári társadalomban. Abban az esetben, ha megönné a bátorsága még egy kísérletet tenni, a múlt konzerváltságában érdekelt osztályok és testületek nem engednék meg neki. Másikfelől pedig, ha volt is benne elég szabad és merész szellem, hogy beleegyezzen a forradalomba és annak végső következményeibe, — akár a saját bukásába is, — határozottan nem volt elég erős a szíve arra, hogy megkockáztassa és elviselje a közvetlen erőszakosságok és katasztrófák látását, a melyek talán jótékony hatásúak, de milyen későre esedékesek!

És végül, még ha merne is és még ha megengedné is neki, hogy merjen, a nép, a melyet felkoczoltatott, nem hinne neki soha többé. Nem tehetett egyebet a létező baj esökentésére, mint hogy «megmentsé a rendet», vagy ha ez a szükség nagyon visszatartó neki, engedje, hogy mások mentsék meg, még ha a felebaráti szeretet és az igazság adja is meg az árat.

Még az álmodozásai is nyomasztották. Érezte homályos és összefüggéstelen voltukat, fájt neki, hogy nem tudja őket világossá tenni. Aztán fáradt is volt: ellenállhatatlan vágyat érzett, letenni terhét és végre aludni.

Elhívatta Kersten tábornokot és rábízta a rend fentartásának gondját minden eszközzel, a melyet jónak lát. Hermann oly mélyen szomorú volt, s különben is annyira túl volt a hiúság minden formáján, hogy megbocsátotta az öreg katonának azt a meglegedett mosolyt, a mely a bajusza csücsökén mozogódozott.

— Nem lesz egyéb dolgom, fenség, mint folytatni azt, a mit királyi fenséged oly jól kezdett, — mondta a tábornok, talán nem is fogva fel feleletének teljes iróniáját.

Kihirdették az ostromállapotot. A következő napokon voltak utamai mozgalmak, melyeket szigorúan elfojtottak s újból folyt a vér. A sztrájkok nagyobb része az éhségtől üzette, visszament a bányákba és műhelyekbe. A polgárság föllelékzett. A konzervatív párt ismét Hermann

felé fordult, úgy nézett rá, mint megmentőjére, míg a proletárok szemében ő lett a leggyűlöltebb és legperfidébb uralkodó. Gyalázva azok részéről, a kiket szívéből szeretett és ünneplve azok részéről, a kiket gyűlölt, elvisele a kint, hogy a nyilvánosság félreisméri és erre nincs orvosság.

Csak Latanief Audotiát ítélték nyolcz napi fogságra. Ő volt az igazi oka a zendülésnek és öldöklésnek, de nem lehetett egyébbel vádolni, csak a fekete zászló kitűzésével. A törvény ügyes alkalmazásával súlyosabb büntetést is lehetett volna szabni az öreg forradalmárnőre, de Hermann nem akarta.

Nyugtalanul gondolt arra, hogy mit fog mondani Frida, ha viszontlátja. És mégis alig tudta kivárni, hogy ez az óra elkövetkezzék.

Tizenöt nappal a tüntetés után az utca paczifikálva, a nép terrorizálva volt s Hermann elutazott Loewenbrunnba.

Vilhelmina vele ment, a hogy előre bejelentette.

XXII.

Az orsovai kastély két mérföldnyire volt Loewenbrunnól és fél mérföldnyire Steinbach-tól, a királyi vadászterületek központjától. A régi falak, melyek a parkot körülvezték, majdnem teljesen el voltak födve a borostánytól és folyondártól. A zöld bokroktól védett, alacsony házat kívülről alig lehetett észrevenni, úgy hogy azok, a kik az erdei úton jártak, ha csak nem tudtak róla előre, észre sem vették ezt a fák közé rejtett remetelakot.

Az uradalom Orsova marquis halála után került eladásra s Hermann titokban vásárolta meg és Frida Leifof grófné név alatt helyezkedett el benne. Nem volt több cseléde, csak Günther, a portás, egy durva és derék vén katona és ennek unokája, Kate, egy elég csinos, de roszul nevelt leány. Az öreg portás egymaga volt a herceg titkába beavatva.

Günther tartotta jól-roszul rendben azt a két-három virággyázt, a mely a kastély előtt volt, s a kocsiszin mögé rejtett zöldegeskertet. Kate gondozta a szobákat és ő látta el a konyhát. Frida úgy találta, hogy ez így nagyon jól van.

El volt ragadtatva ettől a visszatéréstől a rusztikus élethez. Nagy sétákat tett a rég elhanyagolt parkban, a melynek utait benőtte a fű és különösen szeretett a birtok szélén egy fűzfákkal szegélyezett elég nagy tavat, melyen vívizirágok aludtak s a mely gyakran egész pirossá vált napnyugtakor.

Kezdetben kimerészkedett a szomszéd erdőbe is. Itt történt, hogy egy nap észrevette, hogy egy lovas közebi, a ki Ottó herceggel hasonlított. Szerencsére a fasor egy fordulójánál elmenekülhetett a sűrűbe. Azóta nem ment túl a park kerítésén.

Ő maga is kétkézi munkát akart végezni, a munka kötelessége lévén mindenkinél az ideális életcéljá. Magának tartotta fenn az alsóudvar rendbentartását és órák hosszat ültetgetett palántákat Güntherrel. És igyekezett Güntherrel és Kate-tel a maga részéről mint teljesen egyenlőkkel bántani, a mi zavarba hozta a jó embert és megkacagatta a lányt.

Az idő többi részében forradalmi szociológusok könyveit olvasta, ködös ábrándokkal tele utópiákat vagy tudományos szinezett száraz fejtegetéseket, hogy megerősítse magát hitében. Este, mikor az árnyék hosszúra nyúlt, mikor a virágok a haldokló napfényben nyugodt fényvel csillogtak, mikor a bokrok gömbölyű teteje mozdulatlan lett az arany háttérben, vagy máskor, ha az ég szürke volt és a szél úgy ingatta a könnyű lombokat, mint a hosszú haját, német zenét játszott zongoráján. Egyszerre szomorúnak és boldognak érezte magát és mint azok a misztikusok, a kik testük bizonyos gyönyörteljes zavarait összetévesztik az imádkozás édes áhítatával, mint egykor sienai Katalin, a ki sápadt kezében tartva a kivégzettnek fejét, a ki szerette őt, úgy érezte, mintha «a tej folyama» folyna tagjaiban és ebben a gyönyörben az isteni kegyelem jelenlétének hatását és jelét ismerte fel önmagában: ép úgy Frida is, mikor rájött a bágyadság a szürkületől, az ifúságtól és egy férfi iránti szerelmétől, azt hitte, az egyetemes szeretet álmától hatódott meg és abban a szelid sirás-

A FELSŐ-HEGY-UTÓZA KÖRNYÉKE.

alig érdeklik ezt a faluról jött embert, csak a városok számára van szeme, a kulturát keresi mindenütt. Utjára is a kultúra után való heves vágy vitte, a mely ma soha nem látott erővel feszíti a tehetséges fiatal emberek idegeit. Őt is megillette a kicsiségnek az a fájdalmas nyomasztó érzése, a melyet érzékenységünk szerinti mértékben, többé-kevésbé mindnyájan érzünk a Nyugat nagy kulturszékhelyein s ebből a könyvben komor, daczos mondatok lettek. A mi nagy és szép van Párisban, azt megjárta, sokat látott és tanult, de annyira lirai temperamentum, hogy még az is lirává lesz benne, a mit könyvből, múzeumban tanul. Mindennel szemben határozottan, szinte erőszakosan jelzi álláspontját s ép ezért mindenben önmagát adja, akár a párisi július 14-iki nemzeti ünnepéről szól, akár a milói Vénuszról,

akár egy monmartrei mulatságról. Emberekről is ír, uti társairól, véletlenül útjába botlott alakokról, de tréfás, gúnyolódó silhouette-képeiben nem az illetők tükröződnek, hanem ő maga. Néha lappáliakkal bajlódik, sokszor frappáns gondolatai vannak, máskor meg szinte versbe kívánkoznak hangulatai. Bizarr tarka-barkaságban suhannak el az olvasó előtt a dolgok, — de minden olyan őszinte, annyira spontán, hogy folyton a legnagyobb érdeklődéssel megyünk vele. Ez a fiatalember nem nagyképekű, nem rejtozik tapintatoskodó tartózkodás mögé: szabadon, merészen tárja ki az emberek elé egész belsejét, szinte azt mondja: ilyen vagyok; ha tetszem nektek, annál jobb, de ha nem tetszem, az se baj, azért én — én maradok. Nekünk tetszik, érdekesnek találjuk, megragad fiatalos tüze, erős

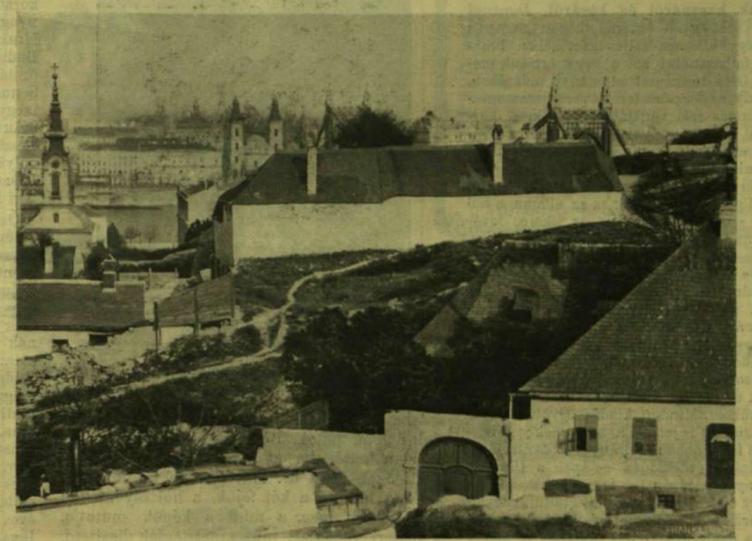
temperamentuma, őszinte bátorsága. Könyve nem annyira irodalom, mint inkább hiteles dokumentuma egy gazdag lelki életet élő, igen intelligens fiatalember belső hullámzásának. A ki az ilyet szereti, annak *Oláh Gábor* füzeté egy élvezetes órát jelent.

A *renegát*, *Farkas Pál* nagyon művelt, okos és jószándékú író, törekvéseinek megvan a jóhiszeműsége, ambíciójának jogosultságát nem lehet elvitatni. Erősen keresi azt a teret, a mely érvényesülésre törő egyéniségének megfelel, regényben, színpadon, szociológiában, tudományos publicisztikában egyforma buzgalommal próbálgatja erejét. Szereti összeolvasztani a publicisztikát a szépirodalommal, regényeiben mindig van aktuális politikai tartalom. Ítélete nyugodt, józan, nem nagyon mély-

A FELSŐ-HEGY-UTÓZA KÖZEPE.

reható, de becstelen, a haladást szolgálja, túlzásoktól tartózkodó higgadsággal. Mintha benne is volna valami a girondisták véréből, mintha természete a jóakarató közvetítők hálátlan, de hasznos szerepére vinné. Úgy tűnik, mintha önmagából is volna valami új regénye, *A renegát* főalakjában, Gyarmathy Bélában, a ki szociális eszmékkel eltelve kerül haza vármegyéjébe s kettős irányban akarja értékesíteni tanulmányait: érintkezést keres a munkásokkal, tanítja, neveli őket, másfelől pedig meg akarja nyerni az új eszméknek a vármegyei urakat. Az ilyen közvetítők örök sorsa az, hogy személy szerint megbuknak, de a fejlődés, a mely az ellenétes erők eredőjéből alakul, mégis az ő irányukban halad. S hiába könyörül meg regénye hősné a szerző, hiába adja meg neki, kárpótlásul egy igazságtalan

KILÁTÁS A TABÁNBÓL A PESTI OLDALRA.

inzultusért, a hirtelen népszerűséget mindkét párt részéről, — sikerének tartósságában nem tudunk hinni; a legközelebbi alkalommal megint szembe fog kerülni mindkét egymás ellen fegyverkező táborral. A közvélemény hirtelen átalakulása azonban jól van rajzolva a regényben, ez a leginkább irodalmi része. Egyebekben is az összes motívumok intelligensen vannak felállítva, a mihez elég a tudás, a tények és fogások ismerete, abban a regény színvonalon áll. A hol azonban az író következik, ott megakad a dolog: az emberek theoretikusan vannak elgondolva, nem szemléletesen megjelenítve, a papiros-íz végig megérzik rajtuk, nem művészi fantázia adott nekik életet, automatikusan mozognak az író szándékai szerint. Az előadás egy színű, nincs benne élet és lendület, a stíl egyéni-

ségtelen újságíró-stílus. Az excentrikus gazdag lány, a ki föléleszti Gyarmathyban a rokkant energiát s a siker után egy rosszul végződött szerelmi kalandjának büntudatától hajva eltűnik, afféle szabályszerű regényalak, szerelmi hősnő, semmi egyéb. A hivatásos, üzleti szocialista-izgatók merő figurák, az író kritikai formulái, egyéni életet nem élnek. Olyan jelenetek, a melyek szinte önként kínálják a hatást, teljesen összelapulnak. Bármily rokonszenven nézzük is az író törekvéseit, épen azokat a tulajdonságokat nem találjuk meg könyvében, melyek az igazi regényírót teszik s ezért nem tudunk hinni abban, hogy a szépirodalom az a tér, melyre Farkas Pál született. Szinte bántó dolog látni, hogy válik egy okosan, irodalmilag elgondolt regénytéma lapos gouvernante-regényné a kezeiben; akkora

A TABÁN A GELLÉRTHEGYRŐL NÉZVE.

RÉGI HÁZAK A GELLÉRTHEGY TÁJÉKÁN, MELYEKET LEGKÖZELEBB LEBONTANAK. — Balogh Rudolf félvételei.

A TABÁN ÉS A GELLÉRTHEGY A NAPHEGYRŐL TEKINTVE.

RÉGI HÁZAK A GELLÉRTHEGY TÁJÉKÁN, MELYEKET LEGKÖZELEBB LEBONTANAK. — Balogh Rudolf félvételei.

távolság van eredeti szándéka és a kivitel között, a melyet sehogysem tud betölteni az az írói routine, a mely Farkas Pálban kétségtelenül megvan.

A madarak hasznáról és káráról. Darányi miniszternek sok egyéb érdeme között nem az utolsó az, hogy a maga teljes mértékében tudta felismerni az állományt és a nagy értéket, melyet Herman Ottó természettudományi tudásában, lelkes, tevékeny, agitációra teremt temperamentumában és pompás írói vénájában bírunk. A kormány részéről való méltányos jóindulat s a rendelkezésre álló elsőrendű szakember összehatalmozásának köszönhetjük többek közt azt is, hogy a madárvédelem ügyében nemzetközi vezető-szerepre jutottunk s alig van Európának az az állama, a hol e téren olyan szervez, czélutdatos és sikeres tevékenység folya, mint nálunk. Ennek a tevékenységnek egyik mozzanata Herman Ottó szép és becses könyve A madarak hasznáról és káráról, melyet a kitűnő tudós a földművelési miniszter megbízásából írt s a mely képpen és leírásban ismerteti a nálunk előforduló madárfajokat hasznos vagy káros voltak szerint. A könyv első kiadása húszéves példányban 1901-ben jelent meg, már 1903-ban második kiadásra volt szükség s ez teljesen elfogyott, úgy hogy most már harmadik kiadására lett szükség. Minden kiadás egyúttal bővülést s kiegészülést is jelent a könyvnek; a harmadik kiadás főleg abban az irányban bővült, hogy a madarak iránti érdeklődés — épen a Herman Ottó tevékenysége révén — igen széles körben felébredt s így életre kelt a vágy, megtudni, hogyan kell az ésszerű madárvédelmet gyakorolni, hogyan s mivel kell a madarakat télen táplálni. A könyv legújabb kiadásának illető szakaszai ebben az irányban vannak a legszükségesebb tudnivalóval bővítve. Egyéb irányban is jelentékenyen bővült a könyv s ma már olyan madár-védő és ismertető könyvet kell benne látnunk, a melynek egész Európa idevágó irodalmában nincsen párja. A benne levő kitűnő képek Csörgőy Titusz és Vezényi Elemér rajzai után készültek.

A Magyar Könyvtár, melyet Radó Antal szerkeszt, legújabb sorozatában két érdekes munkával bővült. Az egyik Ignotus könyve: Olvasás közben, a mely két év előtt jelent meg először s akkor is nagy olvasóközönségre talált. A másik a Clavigo, Goethe öt felvonásos drámája Radó Antal művészi fordításában.

Uj könyvek: A Noszty-füú esete Tóth Marival. Regény három kötetben, írta Mikszáth Kálmán. Budapest, Franklin-Társulat; ára a három kötetnek 12 korona. Keletiek Nyugaton. Irta Oláh Gábor. Debreczen. Szerző kiadása; ára 1 korona. A renegát. Regény, írta Farkas Pál. Budapest, Singer és Wolfner.

A madarak hasznáról és káráról. Irta Herman Ottó. Harmadik bővített kiadás. Budapest, ára egy korona.

Olvasás közben. Irta Ignotus. Budapest, Lampel-Wodianer részvénycsoporthoz. (Magyar könyvtár 531—534. füzet); ára 1 korona 20 fillér.

Clavigo; szomorjáték öt felvonásban, írta Goethe, fordította Radó Antal. Budapest, Lampel-Wodianer részvénycsoporthoz. (Magyar Könyvtár 535. füzet); ára 30 fillér.

ÉRDEKES VADÁSZATI TROFEA.

Ősszel, a mikor a szarvasbögés ideje bekövetkezik, gyakran megessik, hogy a hatalmas szarvasbögés egymással találkozza, összetűznek, összecsapnak és súlyos agancsaikkal leverik egymást. A gyengébb ilyenkor többnyire sérülten kerül ki a küzdelemből, ha csak idején meg nem fut. Néha megessik azonban, hogy helyt áll mind a kettő és élet-halálra viaskodnak, miközben agancsaik össze is akadnak egymással. Gyakrabban megtörténik az özbakok páros viaskodásában, hogy annyira összecapadnak agancsaikkal, hogy az egyiknek a küzdők, hogy többet nem is tudnak már egymástól szabadulni; bárhogyan vergődjenek is azután, az agancsaikkal összefogódtak és ott merülnek ki egymáshoz kötve. Azonban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik az, ha hazánk északi megyeiben már most meghonosult muflonkosok hasonló módon küzdve egymással, az üzekecs idején egymásnak rontva kerék szarvaikkal véletlenül annyira összecapadnak, hogy többet nem tudnak szabadulni egymástól.

Most nemrég, október 22-én Lichtenstein János herceg vadászaton talált két ilyen muflonkosra a betleri rengeteg erdőben, a hol gróf Andrásy Géza vendégeként járt. Sokáig nézte, miként igyekezett a két kos egymástól szabadulni; szarvaik teljesen egy-

Szarvuknál fogva összeakaszkodott két muflon-kos feje.

másba csavarodtak és se előre, se hátra mozdulni nem tudtak. Biztosan ott pusztult volna mind a kettő, ha a herceg lövéssel le nem teríti őket. Most dr. Lendl Adolf kitűnő intézetében látható a két fejük, a hol oly módon örökítették meg, a mint a képek mutatják. A betleri vadászati múzeumot fogják díszíteni.

HALÁLOZÁSOK.

SZALAY PÉTER kereskedelmi miniszteriumi államtitkár, a m. kir. posta, táviró és telefon elnöki igazgatója, 64 éves korában Budapesten. Az elhunyt több mint 40 évig állott a magyar posta szolgálatában, s 13 esztendő óta vezette a kereskedelmi miniszteriumban a posta és táviró ügyeit, s nagy odaadással munkálkodott rajta, hogy ez intézménynek a fejlődés mai fokára jusson. A posta-ügy szolgálatában érdemes munkásságának 40-ik esztendőjét az idén nyáron töltötte be, s munkatársai ekkor csöndes, de szeretetteljes ünneplésben részesítették. Ekkor, arcképet közölve, mi is méltattuk érdemeit.

Szalay Péter halála mindenfelé, széles rétegekben keltett mély rést, mely a november hó 11-én végbe ment temetés alkalmával is imponáns nyilatvánul meg. A temetés alkalmából a gyászhaszn udvara szufolásgal megtelt közönséggel, kiknek sorában ott voltak a kormány tagjai is. A temetés szertartást Kovács Kálmán lipótvárosi plébános végezte fényes segédlettel. A posta- és táviróigazgatóság nevében Follért Károly postae- és táviróigazgató mondott megható bucsuztató beszédet. Utána Szüry János miniszteri tanácsos a kereskedelmi miniszterium nevében bucsuztatta el az elhunytat. Ezek után kivitték a koporsót az utcára, a hol feltették a négylovas gyászkocsira és a menet megindult a Lánchídon át a vizivárosi temetőbe, a hol a családi sírboltban örök nyugalomra helyezték a megboldogultat.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Soltesz József, volt negyvennyolcas honvédtiszt, Kassa város egykori főbírája, 82 éves korában Szepesfalván. — Hecser Ferencz földbírtokos, volt negyvennyolcas honvéd, Győr város törvényhatósági bizottságának tagja, 78 éves korában Győrről. — Gencsy Endas dr. nyug. főtörzserős, 76 éves korában Brassóban. Gencsy 1832-ben született Brassóban, a szabadságharcz kitérősekor a Honterus-gimnáziumban tanult. Diákkorában beállt honvédek és a hadnagyságig vitte. A katasztrófa után besorozták az osztrák hadseregbe köztelénynek, de csakhamar kiszabadult és visszatért tanulni, előbb Biassóba, majd Debreczenbe. A bécsi orvosi egyetem elvégzése után a katonarövid pályára lépett és végigharcolta az 1859-iki olasz, az 1863—64-iki szlezvig-holsteini és az 1866-iki porosz hadjáratot. Hosszú ideig Csehországban állomásozott, végre visszatért hazájába és itt szolgált hatvan éves koráig, midőn nyugalomba vonult és állandóan szülővárosában telepedett le. Azóta csöndes visszavonultságban él, csak az ev. református egyház ügyeiben vett részt nagy buzgalommal. Nagyobb összeggel járult hozzá a szép református templom építéséhez és belső berendezéséhez. Az egyház tiszteletbeli főgondnokává választotta meg. A templomból temették el nagy részvétellel és katonai pompával. — Gróssoss-Csepessy János gyáros, magyar királyi kereskedelmi tanácsos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, 64 éves korában Budapesten. Az elhunyt testvéröccse volt néhai Csepessy Ferencz írónak. — Eszterák László ügyvéd, Szolnok-Doboka vármegye törvényhatóságának és Szamosújvár város képviselőtestületének tagja, a szamosújvári takarékpénztár igazgatója, 63 éves korában Szamosújváron. — Kész Károly

nyug. magyar államvasuti főellenőr, 65 éves korában Pécsen. — HOLLERUNG ALFRÉD dr. nyug. királyi táblai tanácselnök, a Lipót-rend lovagja, 68 éves korában Budapesten. — Idős. STICHLERBERNER György nyug. pénzügyi tanácsos, Budapesten. — Mészáros MIHÁLY miniszteri osztálytanácsos, 53 éves korában Budapesten. — Csehétfalvi ALBERT János nyug. unitárius pap, tanár 88 éves korában Tordán. — SCHUL SIMON dr. tata-tóvárosi körorvos, tiszteletbeli megyei főorvos 74 éves korában Tatán. — ZSELEZNYÁK IENÁCS nyug. kántortanító, 85 éves korában Trstenán. Az elhunyt 57 esztendőt töltött a tanítói pályán s három évvel ezelőtt vonult nyugalomba. — LÁSZLÓ Géza székes-föv. tanító, a rákospalotai közegyi iskolák és kisdudóvók gondnoka Budapesten.

ÖZV. BERÉNYI JÓZSEFNÉ, szül. Helbling Karolin, 70 éves korában Budapesten. — Gyalóka és egyházaskövér TÖTTÖSSY MELÁNIA MAMA szigorló orvosnő, néhai gyalóka és egyházaskövér Töttössy Kálmán honvédszázados özvegyének gyermeke, 24 éves korában Budapesten. — LASKÓ DEZSŐNÉ, szül. Csery Irén, huszonnyolczadik, boldog házasságának hatodik évében Dombóváron. — ÖZV. STEINBERG JÁNOSNÉ, szül. Kozálik Paula, 54 éves korában Budapesten. — KALOSI KAROLIN, Kalosi József, országgyűlési képviselő testvére Budapesten. — Galánthai FEKETE LAJOSNÉ, szül. szalai Szalay Georgina, Budapesten. — ÖZV. SULCZ KÁROLYNÉ, szül. Kristó Nagy Lidia, 54 éves korában Szentesen. — ÖZV. KHEIM LEBERCHT, szül. Freesky Anna, 73 éves korában Budapesten. — ÖZV. LAJOS LÁSZLÓNÉ, előbb férjezett Lux Adolfné, szül. Lang Anna, 67 éves korában Munkácsban. — SÁROSPATAKI PATAKY Irma, sárospataki Pataky Sándor és neje, született Szeth Teréz 16 éves leánya, Kolozsváron. — HATOS MARISKA, Hatos János és neje, szül. Haintz Mária 20 éves leánya, Alesuton. — LINGEL KLARISZ, Lingel Károly, fővárosi nagyiparos leánya. — ÖZV. HENK MÓRNÉ, néhai Henik Mór tanítóképző tanár özvegye 70 éves korában Budapesten. — Dr. STEINER LAJOSNÉ, szül. Steiner Eliza, Steiner Lajos dr. egyetemi magántanár, a magyar királyi meteorológiai intézet asszisztensének felesége, 25 éves korában Budapesten.

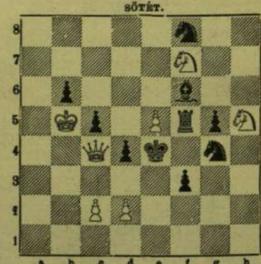
Szerkesztői üzenetek.

Tárogatók. Nincs benne semmi a kurucz-világ nyers, erős, telj hangú szavából, — tárogatója nem harsog, csak sipol. Falusi est. Középszerű dolog, elég ügyes, szintelen, jelentéktelen. Vallomás. Ez a puha, szentimentális romantika nem a mi izlésünk szerint való.

SAKKJÁTÉK.

A 2615. számú feladvány Barry E. V.-től.

(A «Hampstead and Highgate Express» versenyen díjazott feladvány.)

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 42-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A hazugság hasonlít a hóban hengerített hólabdához.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztéségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyszem-utca 4.

Csikos - Selyem és Henneberg-selyem 75 k-tól feljebb, bérmentve és vámenfelesen. Minta postafordítással. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990

an Seidenfabrik, Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvatorforrás' (The Bór- and Lithion-tartalmu) featuring a woman's face and text describing its benefits for various ailments like skin diseases and rheumatism.

Először leánykínásvitót Egyet mint szövegközel. Gyermekek és életbiztosítót intézet Budapesten, VI. ker., Teréz-kört 40—42. Alapították 1863-ban.

F. év október havában 1.563.600 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.321.600 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki. — Biztosítási összegek fejében 129.103 K 25 f. fizetett ki. — 1908 január 1-től október 31-ig beárulandó 16.631.500 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 14.353.000 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki. — Biztosítási összegek fejében a folyó évben 1.245.357 K 06 f. és az intézet fennállása óta 13.643.242 K 07 f. fizetett ki. — Ezen intézet a gyermekek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőszőbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Advertisement for 'Sürgöny!' (Express!) featuring a gramophone and text about a lottery or competition.

Advertisement for 'Végre valahára a helyes játék!' (Finally, the right game!) featuring an anchor and text about a game or competition.

Advertisement for 'A Horgony-Képzőszekrény' (The Anchor Drawing Machine) featuring a drawing of a machine and text about its benefits for children's education.

Advertisement for 'MARGIT GYÓGYFORRÁS' (Margit Healing Spring) featuring a woman's face and text about its medicinal properties.

Advertisement for 'Kufeké' (Cupcake) featuring a diamond shape and text about its benefits for children's health.

Advertisement for 'SARG-féle 60 KALODONT' (Sarg's 60 Kalodont) featuring a diamond shape and text about its benefits for skin and hair.

Az embernek nincs alattomosabb ellensége, mint a meghülés. Ez minden évszakban megtámadhat és leginkább akkor, a mikor az ember legkevésbé sejt. — Hányzór támadt már elhanyagolt meghülésből nehéz betegség és sorvadás! — Így eseten valóságos szerencse, hogy az ember annak az ellenségnek kénytelen és egyúttal hatáskövesen ellenállhat, azáltal, hogy hozzászokik a mint a meghülés első jelei mutatkoznak, azonnal Fay-féle valódi sodent használja. Természetesen, hogy a Fay-féle valódi sodent ásvány-pastillák övszerűen is használhatók. Bárhol megvehető dobozatoknál K 25 fillért. Veszélyképviseletéért Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzer, Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.

Advertisement for 'CALIFIG' featuring a woman's face and text about its benefits for hair and skin.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyszem-u. 4.

Advertisement for 'Konrad János' featuring a violin and text about musical instruments.

Advertisement for 'Dús kebel' (Plump breasts) featuring a woman's face and text about a cosmetic or health product.

Advertisement for 'Vásároljon Svájci selymet!' (Buy Swiss silk!) featuring a woman's face and text about Swiss silk products.

Advertisement for 'Vesszőparipaliliumtejszappan' (Broomstick soap) featuring a woman's face and text about its benefits for skin.

Advertisement for 'Ha öszül a haja, „STELLA“-HAJVIZET' (When your hair falls out, use Stella hair water) featuring a woman's face and text about hair care.

Advertisement for 'A legjobb ébresztők' (The best alarm clocks) featuring a pocket watch and text about various alarm clock models.

Advertisement for 'Gloria in excelsis Deo!' featuring a religious scene and text about musical performances or recordings.

Large advertisement for 'Ha fáj a feje' (If your head hurts) featuring a woman's face and text about a headache remedy.

Karácsonyi jutalmak.
Minden t. ez. vevő, a ki a szeptember 1-től december 30-ig terjedő időközben egyszerre legalább 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz karácsonyi ingyen-jutalmaként egy 4343. sz. I. a. Adler-Roskopf rindó-écseszétől éjvi világító mutatólappal kap 4 K 20 f. értékben három évi jutálót okmányokkal. A ki ilyen megrendelést egyszerre legalább 60 koronáig tesz, egy 4060. sz. svájci Roskopf rendszerű Patent-Anker-Remontoir órát kap, 5 K értékben három évi jutálót okmányokkal. Az a vevő, a ki a szeptember 1-től dec. 15-ig terjedő időközben egyszerre legalább 20 koronányi levélbeli megrendelést tesz angolcsengőgyűjtés karácsonyfát kap 1 K 50 f. értékben. Ezenfelül kap még minden megrendelő egy 96 oldalas 1909-re szóló napiat ingyen mellécsomagolva. Azok, a kiknek megrendeléseik a fenti időhatáron túl (november 30-ika, illetve december 15-ike után) érkeznek be, ezen ingyen-jutalmakat semmily szín alatt nem kaphatják meg. Ajánlatos tehát, nekem a karácsonyi megrendeléseket már a szeptember, október és november hónapokban beküldeni.
Első árgyár rúben **KONRAD JANOS**, es. kir. udvari szállító **Brux 1562. sz.** Csehország.
800 oldalas főírjegyzékem, mely 3000 képet tartalmaz, kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentve leszek megküldve.

Fegyvereket
gondosan kipróbálva, állami felelősséggel ellátva, legjobb minőségben és legbiztonságosabb kivitelben, kezeskedve kifogástalan működésért szállít a es. és kir. udv. szállító **Konrad János Brux 794. sz.** (Csehország) Forgópisztolyok K 2.10, K 2.70. Főárgyűjtők 3000 képpel kívánatra ingyen és bérmentve. Szállítási utáni. Nincs kockázat! Kiszérése megengedve v. a pénz vissza.

Zeneáru.
Hegedűket, harmonikákat, ceterákat, fuvolákat stb. stb. legújabb kivitelben és legjobb minőségben szállít a es. és kir. udv. szállító **Konrad János Brux 794. sz.** (Csehország).
Hegedűk: K 4.80, 5.10, hegedűvonalok K 84, 1.20, hangharmónikák K 4.80, 5.20. Szétválasztó utánvétel. Nincs kockázat! Kiszérése megengedve, vagy a pénz vissza. Főárgyűjtők 3000 képpel, ingyen és bérmentve.

Feltűnést keltettek a
Titania
gyorsgőzmozgók és mángorlók
Egy gyermek mossa vele az előbbihez képest 1/3 idő alatt a ruhát hőférré. — Minden gépet próbára 35 K-tól feljebb. Képviselek-keresletnek. — Bizonyítványok, prospektusok ingyen.
TITANIA-művek,
Wels, 170, Ober-Oesterreich.

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás
című ismertető füzetet bárkinek bérmentve küld **Haltenberger Béla, Kassa.**

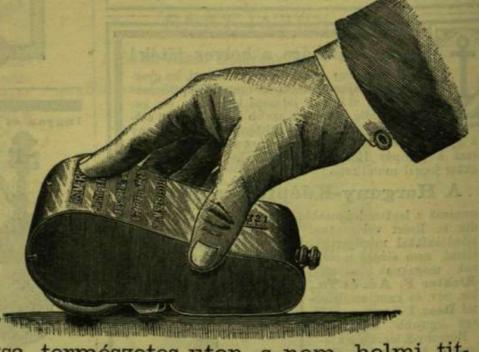
Legszebb mulatságot
nyújtanak legjobb kiválóan működő **Beszélőkészülékem,**
melyek zenedarabokat, előadásokat, zenekari zenét stb. természetesen reprodukálják. 800. sz. **Lilliput**, teljesen fémmel kidolgozva és tartós szonóclakkal bevonva, nagysága 16 1/2 x 10 1/2 x 8 1/2 cm., rendkívül tartós, szolid mű, játszás közben felhúzható, 25 cm.-es lemezeket könnyen keresztülhúzó, lemeztámaszpozícióval beronva, vízgöcs-től csepr 25 cm.-es hangnyílással, szenzációs hatású hangszelvezéssel, a jórómú menete zajtalan és jól működő. Ára 2 lemezzel vagy 1 duplaoldalas-sal (35 cm. átmérő), lemeztámasz 200 utál: **K 22.** — 1-2 hanglappal 25 cm. átmérővel két oldalán játszható **K 3.** — A legzavargabb választékot beszélőgépekben ön megtalálja az én főírjegyzékemben. Széküldi utánvétel v. előfizetés ellenében **Konrad János** es. és kir. udv. szállító **Bruxben 573. sz.** (Csehország). — Főárgyűjtők 3000 képpel kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentve leszek megküldve.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengédeknek, vérszegényeknek és lábadozóknak számára. Ltvágygerjesztő, ideg-12666 erősítő és vérjavító szer.
Kitalálója: **SERRAVALLO**, Treviso-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben a K 2.60, egész literes üvegekben a K 4.80.

Ujdonság! Türelmesen várja! Bejegyzteti mint! Hatásos!
Brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés. 1. sz.
egészen fémhöz, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas. El nem törő karácsonyfaeszes. Kezeség kifogástalan működésért. Legszébb és legújabb karácsonyfadisz, mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat. A három gyertyalángtól származó meleg levegőtől forgáshoz jön a hajtókerék, az arra alkalmazott zsel-alapú csöngetők megütik a három harangot, miáltal teljesen hangzó, ezáltal csengés keletkezik, mely hangokat és öregeket fejleszt karácsonyi hangulatba helyez. Ára kartonnal és használati utasítással együtt dróknál **K 1.50.** 3 arb K 4. — 4 arb K 3.20, 6 arb K 7.20, 9 arb K 10.80, 12 arb K 13.50, 24 arb K 26.50. Utánvétel 20 fillérről drágább. 2. szám. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngetés igen elegáns, külön finom nikkeledzett kivitelben sodrótt, harangszóval. Ára harangszóval együtt dróknál **K 1.50.** 3 arb K 4.50, 4 arb K 7.25, 6 arb K 10.50, 9 arb K 13.50, 12 arb K 20.25, 24 arb K 39.50. Utánvétel 20 fillérről drágább. A fenti csöngetésből egynél több megrendelésnél minden megrendelő 10 drb válogatott, művészi kivitelű képezetlapot kap. Kötők karácsonyi és újévi kártyák, melyek mindegyikének 10-20 fillér az ára. Kiszérése megengedve, vagy pénz-visszatérítés, tehát nincs kockázat! A megrendelések idejében intézendők. Cs. és kir. udv. szállító **KONRAD JANOS Brux 2041. sz.** (Csehország.) Tessék legújabb főírjegyzékemet kéri 3000 képpel, mely önként azonnal ingyen és bérmentve megküldöm.

KRISTALIN?
SZÉPÍTŐSZER
KRISTALIN-MASSA, DISZTÉGELŐ 5K. DOBOZ 3K.
KRISTALIN-POUDER 1K. KAPHATÓ
KRISTALIN-SZAPPAN 1K. MINDENYIT
MAGYARORSZÁGI FŐKARTÁR, BUDAPEST VIII. BAROSS U. 91.

A vérkeringés gyorsítása, az anyagcsere előmozdítása és az izomzat edzése:
SEMERÁK P. gyúró és rezgő masszázskészülékeinek három legfontosabb hatása. Feltűnők és párhuzam ritkítók az elért és hitelesített gyógyeredmények, különösen rheuma, csúsz, köszvény és ischiásnál, gyomor- és bélhajoknál, idült székrekedés, étvágytalanság és koverység-nél, oldalszurás, hátfájdalmak, állandóan hideg lábak és influenzánál, főfájás, vértorlódás, szívdobogás és asztmánál, általános rosszullét, báyadtság, elerőtlenedés és gyengeségnél, idegességnél, altest- és hólyagbántalmaknál.
Ha e bajok egyikében, vagy másikában sinylődik, állítsa természetes uton, s nem holmi titkos szerekkel és porokkal helyre egészségét. Megbetegedés elhárítására és a test ápolására egészségeseknek is nagyon ajánlhatók a készülékek. Sok hivatásban pedig, hol nincs meg a testnek a kellő mozgása, az ésszerűség parancsa e hiányt masszázsszal pótolni. A készülék ára oly méltányos, hogy bárki beszerezheti magának.
Készülékeim tehát könnyen kezelhetők, jó, szolid szerkezetűek, a bőrt nemcsak gyurják, hanem meg is rezegtetik (vibrálják), s a mellett olcsók is.
Ingyen és bérmentve küldöm meg minden érdeklődőnek a „Gyúró és rezgő masszázskészülékének a higiénia, terapia és kosmetika terén” című értekezést, mely számos orvosi és magán elismerő levéllel kívül a készülékek pontos leírását is tartalmazza.
Czimet jól figyelje meg, valamint az On címét is pontosan és olvashatóan írja meg, kérem.
Semerák P. Niederlössnitz, Dresden. Ziller-út 64. B.

Ime néhány elismerő levél:
Mintán készülékét négy hónapig rendszeresen használtam, legnagyobb örömmel igazolom, hogy súlyos, elévült bajaimból, a melynek régi gyomorhajom, hát- és mellfájdalmam, asztmám és szédülési rohamaim voltak, teljesen kiűztem, mert őszinte és szelvényes hállal tartozom Önnek. Jó barátom L. ur. ki ajánlatára hoztam meg két készülékét, minden tekintetben meg van velük elégedve, s így továbbra is minden beteg embertársamnak legmelegebben ajánlom majd.
Modor (Pozsony mellett).
Készülékét napról-napra veszem igénybe idegaj ellen nagy eredménnyel; korántsem vagyok annyira ideges mint annakelőtté. Érvágyam lényegesen megjavult, székrekedésem teljesen elment, s veszályos s tróni nem akaró nyakfájdalmam csak két hetenként jelentkezik. Főszedésem megszűnt. Ep ezért minden betegnek legmelegebben ajánlom s mondhatom ön maga ellen vét a hasonló bajokban szenvedő, ha e készülékét nem használja.
Hatvan (Györgyár).
Tóth József.
Felső-Bánya, Szatmár vm.
Csernátomi Péter, kir. titkársági bíró.
Magyarországgal magyarul levelezem!

KWIZDA-FLUID
Kifogyó-védjegy.
Turista-fluid.
Ehárítja a hajkivullást!
Meggátolja a korpaképződést!St. Louis 1904: Grand Prize!
Mailand 1906: Grand Prix!
Erősíti a hajnövést! Feléleszti az idegeket!**Dr. DRALLE-féle NYIR-HAJVIZ**
a legnemesebb és legtermészetesebb valamennyi fej- és hajvizi között.
DRALLE GYÖRGY, HAMBURG.
Nagybani raktár Ausztria-Magyarország részére: **M. Hoffmann & Co., Tetschen a. d. Elbe.**

Rég bevált aromikus bedörzsölés az mak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, kerékpárosok, vadászok és lovasok által sikeresen használva elő- és utóerősítésre nagyobb turkútnak.
Egész üveg ára K 2.—
Fél üveg ára K 1.20.
Kwizda-féle FLUID
Valóán kapható a gyógyszerárakban. — Főkárta: **Török József** gyógyszerár-nél, Budapest, Király-utca 12. Andrássy-út 26. G

LOHR MÁRIA
Csiszko-, vegyszertári tisztító és festőszeti intézete, Gyr. VIII., Baross-utca 85.
Főüzletek: IV., Eakü-út 6. VI., Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2. IX., Calvin-tér 9. V., Harmad-csüd-utca 3. VI., Teréz-körút 39.

TÖRLEY PEZSGÓ CASINO TALISMAN GRAND VIN
Olcso gőzgépek szesz-intészel, álló, oszilláló rézhengerrel, víztöltés-esavarral, magassága 20 cm., teljesen, szeszimpával, kartonba csomagolva K 1.50. Finomabb gőzgépeknek ára K 2.80, 3.80, 5.—, 6.—, 8.—, 9.50. Kézvelőnül beszerezhető **KONRAD JANOS** es. és kir. udvari szállító szállítóház Brux, 570. (Csehország). Gazdagon illusztrált főírjegyzék több mint 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve megküldöm.

Armo Excellent
az előkelő világ kedvelt divatillat-szere!
Zsebkendő-illatszer
Eau de Toilette
Eau de Cologne
Toilette-arczpor
Sachet.
Minden nasonszert üzletben kapható, ha nem, akkor **A. MOTSCH & Co.** Wien, I., Wollzeile 9.

Valódi, tűzben égetett email amulettek 14 karátos arany keretben.
Amulettekhez illő igen apart nyakláncok óriási választékban találhatók árjegyzékemben.
Arany és ezüst női órák, pompás hosszú lorgnon-láncok, új, apró rúdacs-láncokból ötvösött munkák.
1014. szám. Gyönyörű tűz-zománc festésű amulette, aranyból 12 K, ezüst 7 K.
1015. sz. Arany foglalatú tűz-zománc amulette 15 K, aranyozott ezüst kerettel 8 K.
1042. szám. Új mintájú tűz-zománc amulette aranykeretben 20 korona.
1044. sz. Párisi zománc képpel, aranyból, 10 gyönggyel ekvite 22 K, 10 brilliánsal 60 kor.
1045. sz. Csodaszép kivitelű, izlises arany kereti zománc amulette 16 korona.
„Omega“, „Glashütte“
hires órák, arany és ezüst tokban, állandóan raktáron.
!!UJDONSÁG!! Csak nálam kapható!
SZENT ERZSÉBET AMULETTE
Valódi tűz-zománc festmény, Szent Erzsébet álló alakjával, gyönyörűen színezve, valódi arany keretben 12 korona, aranyozott ezüst 5 korona.
Schönwald Imre magyar órásmester és ékszergyáros Pécs, 15. szám.
Ki ezen lapra hivatkozik, megkapja most megjelent új nagy képes árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával órákról, arany- és ezüstárukról.
Az első árgyár Brux: **KONRAD JANOS** es. és kir. udv. szállító Bruxben 1031. szám. (Csehország.) Valódi ezüst remontoir óra K 8.40. Valódi ezüstlánc K 2.60. Kockázat ki-zárva! Beszerelés megengedve v. a pénz vissza.

David Károly és Fia
doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 58.
Telefon sz.: 41-48. Sörgöngczim: Cartonage.
Gőzöre berendezve.
A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
Napi gyártás 150,000 doboz.

Figyelem!
Szőlőoltványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzékem nem ér! Gyökeres oltványok ezre 140 K, Delaware ezre 100 K. Czím **Szigyártó Nagy Mihály** Felsőseged (Somogy-megye).

BERKETZ ISTVÁN UTÓDA

*** kelmefestő és vegytisztító gyára ***
 Budapest, IX. ker., Kinizsy-utca 14. szám. Cégtulajdonos: Kovács Endre.

Külföldi: Páris, Bécs, Budapest, Szeged. — Alapítva 1864. — Telefon 63-36. Vidéki megbízások pontosan teljesítenek.

Gyűjtőtelepek: — Andrásy-út 50. szám. Lipót-körút 16. szám. Isabella-utca 86. szám. Rákóczi-út 78. szám. Ullói-út 30. szám. Váci-utca 51. szám.

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonya ragyogó ékessége! Olesőbb és jobb, mint a külföldi utánzatok.

„Gloria angyalharangocskák”

75 kr.

(1895. t. c. é. törv. védve. Kizárólag Plokl és Haas-nál.) — Fényár közepett ragyogva a karácsony közelébe hűndek, Tündéres fényével borogítja az egész karácsonyfát. A három gyertya melegétől a felső kerék forgásba jön s a róla lecsüngő patent kalapácsok az angyalharangokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tiszta összhangot hallatnak. — Így a fényár közepett ragyogva, a szent jászolhoz vonuló újaj csengőre emlékeztetve a belelemi éj varázsló erejével áhitatba ejt bennünket és gyermekeinket. — A kályhára állítva is kitűnően működik.

A Plokl és Haas-féle 14 ára erős kéregdobozban, hazánai utasítással 75 kr. November 10-ig elővásárlóknak 68 krajcár, mely időn túl e kedvezmény semmi szín alatt sem adható. — 6 drb 3 frt 90 kr., 9 drb 5 frt 90 kr., 12 drb 7 frt 40 kr., 25 drb 14 frt 25 kr., 36 drb 21 frt 60 kr., 50 drb 28 frt 80 kr. Plokl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” pazar kivitelben, tükörfényes nikkelozással 1 frt. November 10-ig előre vásárlóknak 92 krajcár. — 6 drb 5 frt 15 kr., 9 drb 7 frt 65 kr., 12 drb 10 frt. — Okulva a multakon! Minthogy közvetlen az ünnepek előtt vidéki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját érdekében is kérjük a t. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után rendelje meg. PLOKL és HAAS sportüzletének karácsonyfadisz idényosztálya, Budapest, VI., Andrásy-út 13. sz. Ezer-féle gyönyörű fadiszjónak, 12 drb egy dobozban 20, 25, 30 kr. Gloria- és karácsonygyertyák 30 darab 24 krajcár stb. stb.

A „Gloria” karácsonya angyalharangok nagyenergiű felvilágosítást teret biztosítani és a betolakodó külföldi áru terjeszkedését céluludatosan lehetőleg elismulozni chahtuk. — Azért harangjaink vidéki árusítását ismét szervezzük. Harangjainkat még a legszegényebb osztály is szívesen veszi, ha könnyen hozzáférhet. A közép- és őrj osztálynak meg néhány évi reklámunk révén karácsonyi szükségleti cikkévé lett. Tehát a cikkél való foglalkozás mindenkinél hasznosabb jár. A gyűjtést egyszerűen össze kell adni a csupán a gyűjtő névát, pontos címet, darab számot, árat és minőségét kell odairni.

Gyűjtő árak:	
6 drb K 7-20	K 1-20
9 „ „ 10-30	„ 1-17
12 „ „ 12-70	„ 1-16
24 „ „ 24-40	„ 1-12
36 „ „ 35-—	„ 1-9
50 „ „ 47-—	„ 1-4
6 drb K 10-30	„ 1-17
9 „ „ 12-70	„ 1-16
24 „ „ 24-40	„ 1-12
36 „ „ 35-—	„ 1-9
50 „ „ 47-—	„ 1-4

A „Gloria harangocskák” ára darabonként K 1-50, a tiszta nikkelt 2 K-nál drágábban adni nem szabad. Gyűjteni szándékozóknak gloria-harang postán előre beküldött K 1-20 ellenében bementve. Levelezést kérjük mellőzni. Jelen ajánlatunk a későbbi hetekre nem érvényes. Maradunk hazafias üdvözléssel Plokl és Haas törvényesen védett gloria angyalharang tulajdonosai (M. kir. szab.) sportüzlete Budapest, VI., Andrásy-út 13. sz.

Margit-crème

Páratlan és csodás hatású arczsépitő és simító a Földes-féle
 főúri körökben használt készítmény. Zsírítlan, ártalmatlan, rögtön szépit. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás téglalyokban. Margit-szappan 70 f. Margit-póder 1 K 20 f. három színben kapható. Töcsök a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlan lánsgágrát és kitűnő hatásáért felelősséget vállal : : : : a készítő FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

A MAGYAR GAZDÁK LEGNAGYOBB ELLENSÉGE A TŰZ,

mely a forró nyári szárazságban évről-évre óriási károkat okoz. Nagy gazdaságokat, egész községeket pusztít el. Legjobb védelem a tűz ellen a

MINIMAX

önműködő tűzoltó készülék, melylyel bármely laikus még csirájában elfojthatja azt.
 Erről számtalan bizonyítvány tanuszkodik!
 Az ország legnagyobb birtokosai sok száz példányban szerezték be Minimax kézi tűzoltó készülékeinket.

Felvilágosítással szívesen szolgál a Magyar Minimax Gyár Részv.-Társ. Budapest, VII., Ilka-utca 31. Telefon 37-31.

Jövedelmező HOMOK — ARANY befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erőszemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazóteglák, cementfödéscserpek, fali- és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt fizethető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. Levelezés magyar nyelven.

Leipzigier Cementindustrie Dr. Gaspary & Co. Markranstädt bei Leipzig. 12771. Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

BRÁZAY-SÓSORSZESZ-SZAPPAN

Szépség, illat és tisztaság
 támad a Brázay sósorszesz-szappan nyomán. — A bőre néve rendkívül előnyös, azt finomná, puhává teszi s ezenkívül egyesíti magában a kiváló szappan minden tulajdonságait. Mint a szépség és egészség megőrzője felülmulthatatlan. 19613 Kapható illatszerárúknál, gyógyszárakban, drogériákban, úgyszintén minden árucikk boltban.

Valódi porosz szalon kőszén

zsákokban és egész fuvarokban legolcsóbban és leggyorsabban kapható

Rédei és Társa kőszénagykereskedőknél, központi iroda V., Béla-utca 4. Telefon 36-83.

Legújabb üveg-karácsonyfa-disz.

12 drb válogatott, színe és minőségű üveggyöngy és gyümölcsele, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyának nagysága és kivitele szerint 40, 50, 60, 70, 80 fill., K 1. 1.30, 2. 6 drb dobozban, nagyobb kivitelben 60, 80, 90 fill., 24 drb-ből álló választék 80 fill., K 1. 1.20, 36 drb K 1.35, 1.00, és 2. 48 drb K 2.10, 2.50, 2.60, 60 drb K 2.20, 2.80, 3.20, 3 drb léggyöngy 50 fill. Karácsonyfa-angyal 40, 50, 90 fill. Lametta (angyalhaj) arany vagy ezüst, horitékonként 6 fill., díszodrony (cseszegetartó), 100 drb 20 fill., Karácsonyfa-nyelvcska 21 drb dobozban 50, 60 fill., nagyobb 15 drb dobozban 58, 75 fill., gyertyatartó tucatanként 50 fill. Szállítja előzetes kifizetés ellenében, 2 koronán felüli megrendeléseket utánvétellel és kir. udv. szállító KONRAD JÁNOS szállítóháza Brax 2042. sz. (Csehország.) Képes főrajgyézek kívánatra bárkinek ingyen és bérmentesen.

Akar-e szép lenni?

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot, a melyből rózsás, üde, selymes arczbőr nyer, eltünteti a ránczókat, szepít, májfoltot, pattanásokat, stb.

Nyaralásnál nem nélkülözhetjük, mert vizet is megpuhítja. Kiváló hámszer torok-, szemgyulladás, izzás és az ájbjáz ellen. A fogak fehéritése és épentartás tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális hájszer gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér. Rogátsy-féle borax-örém 1 K, borax-szappan 80 f., borax-póder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér. ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája, Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Természetes forró-meleg kénes forrástó a Thermál-szálloda földszintjén. iszapborogatások, kő- és kádfürdők a Nagyszálló földszintjén. Gondos penió. A fali fürdővadra vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai Szent-Lukácsfürdő igazgatóvához.

VASÁRNAPI UJSÁG

47. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetéseket a postallag meg határozott vilájdíj is csatolando.

NEMZETKÖZI TÁRLAT A MŰCSARNOKBAN.

HOLLANDUSOK, belgák, a híres Zügel (müncheni állatfésztő) gyűjteményes kiállítása adják az idegen anyagot az idei téli tárlatnak a magyarok mellett. Fénypontja e kiállításnak föltétlenül a hollandi gyűjtemény, mely négy évtizedre visszamenőleg nagy gondal és körültekintéssel van egybeválogatva.

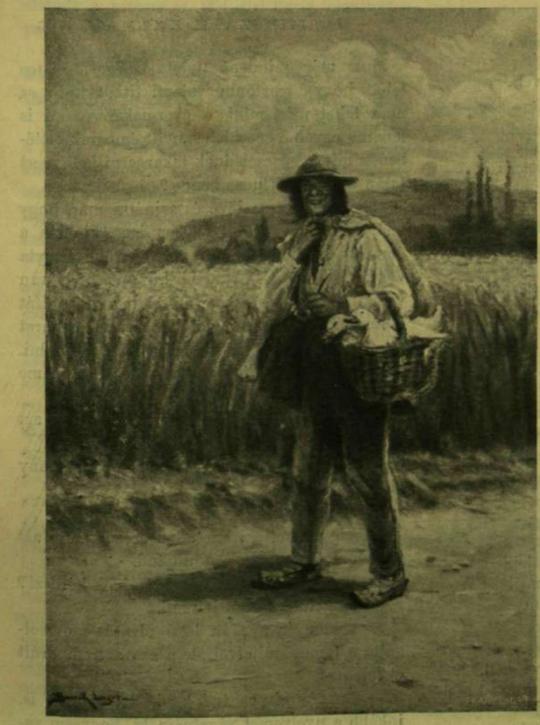
Hollandia királynője a gyűjtők élén lekötöz szíveséggel bocsátotta a tárlat rendelkezésére gyűjteményének egyik gyöngyét, a nagy Mauve állatképet. És így sorjában a legelőkelőbbek, fölbuzdulva a királyné jó példáján, gazdagították értékesnél-értékesebb darabokkal a tárlatot.

A régi nagy hollandi mesterek méltó utódai mutatják be e gyűjteményben hatalmas, egységes nemzeti művészetük termékeit. Hollandia földje, levegője, tengere, emberei oly megkapóan s annyi igazsággal lépnek elénk, hogy egyszerre hatalmukba kerítik érzésünket s a benyomás révén e szép, gazdag és viruló kis országban képzeljük magunkat.

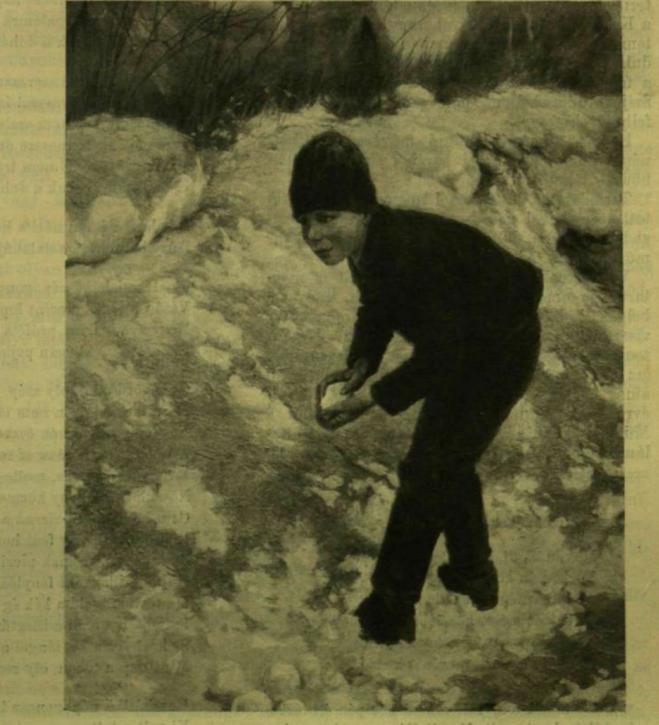
S mindezt a nagy és nemesen egyszerű művészi felfogás s a keresetlen és közvetlen a lélekből fakadó előadás által éri el a nagymesterek eme hatalmas gárdája, melylyel egyen-

rangú, az egy Angliát kivéve, Európa egyetlen országában sem található. Milyen kiváló élvezetet nyújt a műértőnek megállni Israels, az ecset poétája, Bölcso képe előtt, vagy Maris Jakab hatalmas vásznát (Dortrechtli templom) szemlélni, mely nagy, gomolygó felhőivel egy erőteljes symphoniként hat érzésünkre.

A Maris-testvérek hármja közül (Jakab, Vilmos, Mátyas) ma már csak Mátyas van életben. Őt tartják Hollandia egyik legnagyobb művészenek. Londonban él, sokat dolgozik, de alig egy-két képet bocsát évek során át a nyilvánosság elé. Kiállításunkon egy kis tájképpel

Bruck Lajos: Tátravidéki paraszt.

Peske Géza: Lesben.